

วิสามัญฆาตกรรม : การศึกษาหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติ
ในการบังคับใช้กฎหมาย

JUSTIFIABLE HOMICIDE :
A STUDY OF CRITERIA AND GUIDELINE
FOR LAW ENFORCEMENT IN THAILAND

จตุรงค์ วงศ์ชัยกิตติพร*

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นไปอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็น การเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงนี้จะครอบคลุมไปทั้งโลกและประเทศไทย ปัจจัยสำคัญทำให้กระแสเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างรวดเร็ว ได้แก่ ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ (พนม พงษ์ไพบูลย์ , ๒๕๓๗:๗) การสื่อสาร คมนาคมสมัยใหม่ และวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ (ไนซ์บิต และอาเบอร์ดีน , ๒๕๓๔: ๒๖) ปัจจัยดังกล่าว ทำให้มนุษย์ติดต่อสื่อสารกันได้ทั่วทุกมุมโลก เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในซีกโลกหนึ่งจะมีผลกระทบต่ออีกซีกโลกหนึ่งไปด้วย ลักษณะเช่นนี้จะทำให้โลกทั้งโลกมีพฤติกรรมเป็นไปในทางเดียวกันหรือมีลักษณะเป็นโลกไร้พรมแดน

ประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมาได้เผชิญกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างรุนแรง นับตั้งแต่ การขยายตัวของการค้าและการลงทุน การเติบโตทางธุรกิจภาคบริการ และการเก็บกำไรด้านการเงิน การคลัง การขยายเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างภูมิภาค ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี การสื่อสารคมนาคม กระแสการพัฒนายุคโลกาภิวัตน์ได้ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างทางด้านสังคม และการเมืองไทยเป็นอย่างมาก และยังส่งผลทำให้เกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจอันสืบเนื่องจากความไม่พร้อม และรู้เท่าไม่ถึงการณ์อีกส่วนหนึ่ง ซึ่งทำให้เกิดภาวะความล้มเหลวทางธุรกิจ จนนำไปสู่ภาวะ

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาอาชญาวิทยา การบริหารงานยุติธรรมและสังคม คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

ดูภาพ

วิกฤติเศรษฐกิจไทย สภาพการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวข้างต้น ได้นำไปสู่ปัญหาทางสังคมตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น และมีแนวโน้มที่จะรุนแรงมากขึ้นเป็นลำดับ

ปัญหาอาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมและเป็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่ง ซึ่งมีความสลับซับซ้อนและรุนแรงมากขึ้นตามเครือข่ายและพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมระบบโลก รวมถึงความกดดันของปัจจัยภายในสังคมไทย ทั้งปัญหาการว่างงาน การแข่งขันที่ไม่เสมอภาค ความย่อหย่อนทางศีลธรรม จริยธรรม ความอ่อนแอของภาครัฐ สถาบันสังคม การแพร่กระจายของวัฒนธรรมบริโภคนิยมหรือวัตถุนิยม การเอารัดเอาเปรียบและการแข่งขันที่รุนแรง รวมถึงความเครียดต่อสภาพการดำเนินชีวิตที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจและการเงินเป็นตัวกระตุ้นสำคัญ สภาพการเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดการก่ออาชญากรรมทั้งสิ้นและเป็นที่ยอมรับกันว่าในอนาคตประชาคมโลกรวมทั้งประเทศไทยจะต้องเผชิญหน้ากับปัญหาอาชญากรรมที่นับวันที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการประกอบอาชญากรรมที่เป็นองค์กรหรือกระบวนการที่เรียกว่า “องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ” ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมหลายประเภทไม่ว่า จะเป็นการค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ การค้าอาวุธ ซึ่งล้วนมีผลประโยชน์มหาศาลเข้ามาเกี่ยวข้องทำให้องค์กรอาชญากรรมเหล่านี้จัดระบบการทำงานอย่างซับซ้อน มีกิจกรรมในองค์กรหลายลักษณะทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย และมีอิทธิพลอย่างกว้างขวางต่อระบบการเมืองและกระบวนการยุติธรรม

ตำรวจเป็นต้นธารของกระบวนการยุติธรรมที่มีบทบาทสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความผาสุกของสังคม โดยการควบคุม ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมควบคู่กับการรับรองคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามกฎหมาย ดังนั้น การปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของตำรวจจึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่สังคมไทยกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่สามารถนำเอากฎหมายมาบังคับใช้ได้โดยมีประสิทธิภาพและมีความเป็นธรรมเสมอภาค ตลอดจนเป็นการปฏิบัติหน้าที่ที่คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคล ประสิทธิภาพหรือความสำเร็จของการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจจะมีมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับการประสานหลักการสำคัญในเรื่องการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้กับการปฏิบัติตามหลักกฎหมายเจ้าพนักงานตำรวจให้มีความสอดคล้องโดยคำนึงถึงดุลยภาพที่เหมาะสมระหว่างหลักยุติธรรมตามกระบวนการทางกฎหมาย และการควบคุมอาชญากรรมบนพื้นฐานตามสภาพความเป็นจริงทางสังคมไทย ซึ่งมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากสังคมตะวันตก

วิสามัญฆาตกรรม : การศึกษาหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย

คำว่า “วิสามัญฆาตกรรม” นี้ ตามความหมายพจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง ฆาตกรรมที่เจ้าพนักงานเป็นผู้กระทำเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่

โดยปกติทั่วไปแล้ว เรามักจะพบคำว่า “วิสามัญฆาตกรรม” เป็นคำที่ใช้ตามพระราชบัญญัติชั้นสูตรพลิกศพ พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งหมายความถึง คดีฆาตกรรมที่ผู้ตายได้ตายด้วยการถูกเจ้าพนักงานฆ่าตายในเวลากระทำการตามหน้าที่

อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่า คำว่า “วิสามัญฆาตกรรม” นี้ไม่มีปรากฏอยู่ในบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแต่อย่างใด ทั้งนี้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะใช้คำว่า “ในคดีฆาตกรรมซึ่งผู้ตายซึ่งถูกเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ฆ่าตายหรือตายระหว่างอยู่ในควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่” ซึ่งคดีเช่นนี้เข้าใจกันว่าได้แก่คดี “วิสามัญฆาตกรรม” นั้นเอง

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงกล่าวได้ว่า “วิสามัญฆาตกรรม” เกิดขึ้นจากการกระทำของเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งได้กระทำการใช้กำลังในการปฏิบัติหน้าที่และเป็นเหตุให้บุคคลผู้ถูกกระทำต้องถึงแก่ความตายจากการกระทำดังกล่าว แต่ตามหลักกฎหมายไทยยังไม่มียกเว้นของกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าพนักงานไว้โดยตรงในการที่จะใช้กำลังดังกล่าวในการปฏิบัติหน้าที่นั้นได้ แต่จากแนวความคิดและแนวคำพิพากษาฎีกา ต่างให้การยอมรับว่า แม้เป็นการปฏิบัติหน้าที่ก็ตามเจ้าพนักงานตำรวจสามารถที่จะใช้กำลังดังกล่าวได้ก็เฉพาะกรณีที่เป็นการป้องกันตามหลักการป้องกันทั่วไป เท่านั้น

แต่เนื่องจากในปัจจุบันยังไม่มียกเว้นทางกฎหมายที่แน่ชัดที่ยินยอมให้เจ้าพนักงานทำการวิสามัญฆาตกรรมในการปราบปรามอาชญากรรม จึงทำให้ในบางสถานการณ์การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจเป็นไปด้วยความลำบาก หากต้องตัดสินใจดำเนินการใด ๆ อย่างรวดเร็ว เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามกฎหมายจนเป็นเหตุให้ผู้ร้ายหรือผู้ต้องสงสัยถึงแก่ความตายแล้วปรากฏภายหลังว่าตำรวจถูกดำเนินคดี ก็จะทำให้ตำรวจเกิดความรู้สึกว่าไม่ได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายและรัฐแต่อย่างใด อีกทั้งยังต้องเผชิญกับความไม่เข้าใจของสังคมอีกส่วนหนึ่ง หากปล่อยให้สถานการณ์เช่นนี้แล้ว ก็จะเกิดปัญหาตามมามากมายไม่จะเป็นการสร้างจากเหตุการณ์ของตำรวจ เพื่อให้ดูเหมือนว่าคนร้ายหรือผู้ต้องสงสัยก่อให้เกิดภัยอันตรายที่ใกล้จะถึงต่อชีวิตตำรวจหรือผู้อื่นและปัญหาเรื่องการขาดความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่เสียสละเพื่อสังคม ผลที่จะตามมาของกรณีหลังคือทำให้คนร้ายหรือผู้กระทำผิดมีอำนาจ และกล้าทำผิดมากขึ้น และไม่ยินยอมให้ตำรวจจับโดยง่าย การต่อสู้

อุปาทาน

คุกคามและยังต่อสู้กับตำรวจจะมีมากขึ้นโดยลำดับ กฎหมายที่มีอยู่ต่างก็มุ่งให้การคุ้มครองสิทธิของผู้ร้าย หรือผู้กระทำผิดเป็นส่วนใหญ่ โดยไม่เคยพิจารณาให้ความคุ้มครองตำรวจอย่างเพียงพอ หรือให้อำนาจกับตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อปราบปรามอาชญากรรมปกป้องสังคม และป้องกันชีวิตของตำรวจ โดยไม่ควรจำกัดเพียงสิทธิป้องกันตามมาตรา ๖๘ ซึ่งเป็นหลักการทั่วไปและมีขอบเขตกว้างขวางเกินไป ทั้งนี้เนื่องจากหลักเกณฑ์และแนวทางจะเหมาะสมในการบังคับใช้กฎหมาย อำนาจดังกล่าวจะเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจภายใต้หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายจึงควรได้รับการยอมรับโดยบทบัญญัติของกฎหมาย

ดังนั้น หากได้มีการวางหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการให้อำนาจกับตำรวจอย่างชัดเจนแล้ว ก็จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจบรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายในการปราบปรามอาชญากรรม และคุ้มครองสังคม อีกทั้งจะทำให้ตำรวจมีความมั่นใจมากขึ้นหากต้องอยู่ในสถานการณ์ที่เสี่ยงภัย จึงควรมีการวางหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายที่เหมาะสมโดยเฉพาะการใช้กำลังขั้นรุนแรง หรือวิสามัญฆาตกรรมให้มีความชัดเจนแน่นอน เพื่อคุ้มครองประชาชนและขณะเดียวกันก็คุ้มครองตำรวจที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ในการควบคุมป้องกันปราบปรามอาชญากรรมให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคม

วัตถุประสงค์การวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาในเรื่องนี้ ๓ ประการ คือ

๑. เพื่อสร้างหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายการทำวิสามัญฆาตกรรมในการปราบปรามอาชญากรรมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

๒. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาประกอบด้วย ตำรวจ อัยการ ศาล ทนายความ และนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง ถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายการทำวิสามัญฆาตกรรมในการปราบปรามอาชญากรรม

๓. เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายการทำวิสามัญฆาตกรรมในการปราบปรามอาชญากรรมให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เป็นอยู่จริงในสังคมไทย

วิสามันยฆาตกรรรม : การศกษาหลักเกณฑและแนวทางปฏิบัติในการบงคัปล้ช้กฎหมาย

ขอบเขตของการศกษา

การศกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตของการศกษา ดังนี้

๑. เพื่อมุ่งศกษาให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในเชิงของคำหรือภาษาที่นำเสนอในการวิจัย โดยเฉพาะในประเด็นของคำว่า "การใช้กำลังชั้นรุนแรงถึงตาย" กับ "การทำวิสามันยฆาตกรรรม" ให้ถึอโดยอนุโลมว่ามีขอบเขต แนวคิด หลักเกณฑ และความหมายเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงความเข้าใจผิดในการสื่อความหมายของการใช้ภาษาในการนำเสนอในงานวิจัย

๒. เพื่อมุ่งศกษาเฉพาะความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการยุติธรรม เกี่ยวกับหลักเกณฑและแนวทางปฏิบัติในการบงคัปล้ช้กฎหมายการทำวิสามันยฆาตกรรรมในการปราบปรามอาชญากรรรมโดยใช้เทคนิคเดลฟายจนสิ้นสุดกระบวนการ

๓. เพื่อมุ่งศกษาเฉพาะความคิดเห็นของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ประกอบด้วย ตำรวจ อัยการ ศาล ทนายความ และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติตามหลักเกณฑที่พึงพิจารณาการทำวิสามันยฆาตกรรรม เพื่อเป็นการยืนยันความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญอีกรอบหนึ่งโดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปริมาณจนสิ้นสุดกระบวนการ

๔. เพื่อมุ่งศกษาเฉพาะการสร้างหลักเกณฑที่พึงพิจารณาการทำวิสามันยฆาตกรรรมในการปราบปรามอาชญากรรรมของเจ้าพนักงานตำรวจเท่านั้น

ระเบียบวิธีดำเนินการศกษา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศกษาหลักเกณฑและแนวทางปฏิบัติในการบงคัปล้ช้กฎหมาย ที่การทำวิสามันยฆาตกรรรมการปราบปรามอาชญากรรรม โดยแบ่งวิธีการดำเนินการศกษาออกเป็น ๒ ส่วนคือ

ส่วนที่ ๑ การวิจัยเชิงคุณภาพ

การศกษาวิจัยในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิควิธีวิจัยเชิงอนาคต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศกษาความคิดเห็นที่สอดคล้องตรงกันของผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการยุติธรรม จำนวน ๕ กลุ่ม ประกอบด้วย ตำรวจ อัยการ ศาล ทนายความ และนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) เป็นวิธีการดำเนินการที่สำคัญในการรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักเกณฑและแนวทางปฏิบัติในการบงคัปล้ช้กฎหมายการทำวิสามันยฆาตกรรรมในการปราบปรามอาชญากรรรม โดยมีขั้นตอนการดำเนินการที่สำคัญ คือ

๑๕๖๖๖

ประชากรเป้าหมาย

กลุ่มประชากรเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการยุติธรรม จำนวน ๕ กลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย ตำรวจ อัยการ ศาล ทนายความ และนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นผู้ที่คุณสมบัติดังต่อไปนี้

๑. เป็นผู้เชี่ยวชาญที่เคยปฏิบัติงานหรือมีประสบการณ์ หรือมีความรู้ มีความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายการทำวิสามัญฆาตกรรมจนเป็นที่ยอมรับ ในกระบวนการยุติธรรมหรือสังคม

๒. เป็นผู้มีความสามารถในการอุทิศเวลาในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ ในการทำวิสามัญฆาตกรรม ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินการในส่วนนี้จะต้องใช้เวลาการในการเก็บรวบรวม ข้อมูลเป็นระยะเวลาานาน และต่อเนื่องกันหลายรอบ

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากการศึกษานี้ เป็นการแสวงหาคำตอบที่มีความสอดคล้องตรงกัน เป็นไปได้ และเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ เกี่ยวกับ “หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้ กฎหมายการทำวิสามัญฆาตกรรมในการปราบปรามอาชญากรรม” ดังนั้น สิ่งที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาหรือ เป็นกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาครั้งนี้ คือ ความคิดเห็นที่สอดคล้องตรงกันตามหลักเกณฑ์และแนวทาง ปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสิ่งที่ต้องการศึกษาจริง ๆ ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ สนใจศึกษามีลักษณะเป็นนามธรรมและเป็นสิ่งที่อ่อนไหวต่อความรู้สึกของสังคมส่วนรวมในการสื่อ ความหมายในทางที่อาจจะนำไปสู่การเข้าใจผิดได้ง่าย จึงไม่อาจที่จะกำหนดหลักเกณฑ์ที่พึงพิจารณา การทำวิสามัญฆาตกรรมได้อย่างตรง ๆ ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงจำเป็นต้องอาศัยเก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ที่มีความเกี่ยวข้องหรือมีประสบการณ์ตรงกับหลักเกณฑ์ และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายในการทำวิสามัญฆาตกรรม การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัย จึงเป็นไปตามความเห็นของทรงคุณวุฒิ (Expert sampling) โดยความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังกล่าว จะใช้เป็นแนวทางในการตกลงว่าควรเลือกผู้เชี่ยวชาญใดบ้าง จึงจะช่วยให้การสรุปความคิดเห็น เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายการทำวิสามัญฆาตกรรมเป็นไปอย่าง ถูกต้อง และเกิดความน่าเชื่อถือในผลการวิจัยมากที่สุด เนื่องจากการวิจัยในส่วนนี้เป็นการศึกษาวิจัย เชิงอนาคต โดยผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ศึกษากับผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการยุติธรรม

วิสาณัญชาตกรรม : การศึกษาหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย

จำนวน ๕ กลุ่ม ประกอบด้วย ตำรวจ อัยการ ศาล ทนายความ และนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เหมาะสม ต้องมีผู้เชี่ยวชาญจำนวนไม่น้อยกว่า ๑๗ คน (เกษม บุญอ่อน, ๒๕๒๒) และเพื่อให้ได้ผู้เชี่ยวชาญจำนวนไม่น้อยกว่า ๑๗ คน ซึ่งในการศึกษานี้มีผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด ๒๕ คน ผู้วิจัยได้เรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละกลุ่มในกระบวนการยุติธรรม โดยการขอความร่วมมือในการเสนอรายชื่อผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำวิสาณัญชาตกรรมมาจำนวนท่านละ ๑๐ รายชื่อ (สำหรับกลุ่มอาชีพตุลาการมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เชี่ยวชาญจำนวนน้อย จึงใช้วิธีการขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญอาชีพตุลาการแต่ละท่านว่าในกลุ่มนั้นมีผู้ใดอีกเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ควรจะเป็นกลุ่มตัวอย่าง กล่าวคือ ผู้วิจัยได้นำแนวทางการคัดเลือกตัวอย่างแบบเพิ่มจำนวนตัวอย่างโดยใช้วิธีแนะนำต่อ ๆ กัน (Snowball Sampling) มาประยุกต์ใช้ จากนั้นจึงทำการคัดเลือกรายชื่อที่ซ้ำกันมากที่สุดเป็นผู้เชี่ยวชาญ) จึงได้กลุ่มตัวอย่างรวม จำนวน ๒๕ คน และผู้วิจัยได้ติดต่อขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญตามรายชื่อดังกล่าว จึงมีผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ จำนวน ๒๕ คน โดยมีรายละเอียดวิธีการในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังปรากฏตามตาราง (ปรากฏตามแผนภาพที่ ๒)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า แนวคิดทฤษฎี ข้อมูลต่าง ๆ จากตำรา งานวิจัย วารสาร วิทยานิพนธ์ เอกสารต่าง ๆ รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ มาสร้างเป็นแบบสอบถามในการวิจัยตามเทคนิคเดลฟาย จำนวน ๓ ฉบับ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๓ รอบ (ประยูร ศรีประสาธน์, ๒๕๓๔:๕๔, สมบูรณ์ ดันยะ, ๒๕๒๔:๑๓) มีขอบเขตดังนี้

๑. สร้างแบบสอบถามปลายเปิด (open ended form) ผู้วิจัยนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการศึกษา มากำหนดกรอบ (frame) ในแบบสอบถามชนิดปลายเปิดรอบที่ ๑ เพื่อให้เห็นภาพของการวิจัยที่ชัดเจนขึ้น (ชนิดา รักษ์พลเมือง, ๒๕๔๑:๖๓-๖๔) และให้ผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยครั้งนี้ได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ในเรื่องของหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายการทำวิสาณัญชาตกรรมในการปราบปรามอาชญากรรม โดยนำแบบสอบถามรอบที่ ๑ ที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจและปรับปรุงแก้ไขแล้วผู้วิจัยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามในรอบที่ ๑

๒. แบบสอบถามรอบที่สอง ผู้วิจัยทำการรวบรวมความคิดเห็นที่ได้จากแบบสอบถามรอบที่ ๑ นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ๕ สเกล ตามแบบของ

คำถาม

ลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) และให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม แสดงความคิดเห็น โดยวิธีการให้ค่านำหนักของความเป็นไปของข้อความในแต่ละข้อ

๓. แบบสอบถามรอบที่ ๓ ผู้วิจัยนำคำตอบที่ได้รับจากแบบสอบถามรอบที่ ๒ มาคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของข้อความแต่ละข้อ เพื่อสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับใหม่ที่ใช้ข้อความเดิม โดยเพิ่มตำแหน่งของค่ามัธยฐาน ช่วงของค่าพิสัยระหว่างควอไทล์และตำแหน่งของผู้เชี่ยวชาญท่านนั้นตอบ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน ทบทวนความคิดเห็นของตน แล้วตอบกลับมาอีกครั้งหนึ่ง

ในการตอบแบบสอบถามในรอบนี้ ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านจะทราบว่าตนมีความคิดเห็นเหมือนหรือต่างจากผู้เชี่ยวชาญท่านอื่น ๆ อย่างไร หากทบทวนความคิดเห็นของตนแล้ว ยังแตกต่างจากท่านอื่น ๆ อยู่ ก็ให้เหตุผลประกอบการยืนยันคำตอบเดิมของตน ที่อยู่นอกเหนือพิสัยระหว่างควอไทล์ในข้อนั้น ๆ ซึ่งผู้วิจัยจะนำความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในรอบนี้มาสรุปเป็นรูปแบบของหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายที่พึงพิจารณาการทำวิสามัญฆาตกรรมในการปราบปรามอาชญากรรมต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยทั้ง ๓ รอบไปพบกับผู้เชี่ยวชาญเพื่อตอบแบบสอบถามด้วยตนเองทุกรอบโดยระยะเวลาในการเก็บแบบสอบถามในรอบที่ ๑ ถึงรอบที่ ๓ ใช้ระยะเวลาประมาณ ๘ เดือน (พฤษภาคม ๒๕๔๕ - มกราคม ๒๕๔๖) กับผู้เชี่ยวชาญชาวนักวิชาการยุติธรรม จำนวน ๕ กลุ่ม จำนวน ๒๕ คน โดยทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถามครบทั้ง ๓ รอบได้ครบ จำนวน ๒๕ คนทุกรอบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัย ได้วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความสอดคล้องกันของความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการยุติธรรม จำนวน ๕ กลุ่ม ประกอบด้วย ตำรวจ อัยการ ศาล ทนายความ และนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายการทำวิสามัญฆาตกรรมในการปราบปรามอาชญากรรม ตามแบบสอบถามรอบที่ ๑ แล้วผู้วิจัยนำข้อคำตอบของผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยครั้งนี้มาสร้างเป็นแบบสอบถามรอบที่สอง ในลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ๕ สเกล นำคำตอบจากแบบสอบถามรอบที่ ๒ มาทำการวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (interquartile range) เป็นรายข้อ แล้วแสดงตำแหน่งของ

วิสาณัญชาตกรรรม : การศกษาหลกเกณท์และแนวทางปฏิบัติในการบงคบัช้กฎหมาย

ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เป็นรายข้อความ รวมทั้งแสดงตำแหน่งของข้อคำตอบที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านตอบในแบบสอบถามรอบที่ ๒ เป็นรายข้อความที่คำนวณได้ลงในแบบสอบถามรอบที่ ๓ ให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยครั้งนี้ในแต่ละท่านได้พิจารณาทบทวนคำตอบเดิมของตนเองอีกครั้งหนึ่ง และจากคำตอบที่ได้ในแบบสอบถามรอบที่ ๓ นี้ ผู้วิจัยนำคำตอบที่ได้แต่ละข้อความมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และฐานนิยม แล้วนำมาแปลผล ตามรายละเอียด ดังต่อไปนี้

๑. มัธยฐาน (median) จากแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า ๕ สเกล ให้นำน้ำหนักของความเป็นไปได้ของข้อความ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แบ่งเป็น ๕ ระดับ (ประยูร ศรีประสาธน์, ๒๕๒๓:๕๙).

๒. ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (interquatile range) ผู้วิจัยได้คำนวณหาค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ โดยนำวิธีการของ กราส์ช และ สแตนเลย์ (Glass and Stankey) (อ้างใน วิทิต คชชาญ, ๒๕๓๕:๔๓ และ นภมณฑล สิบหมื่นเปี่ยม, ๒๕๓๕:๖๐) คือ การคำนวณหาความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ ๓ กับควอไทล์ที่ ๑ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความที่มีค่าน้อยกว่า ๑.๕๐ แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้น ๆ ในแต่ละข้อความสอดคล้องกันเป็นหนึ่งอันเดียวกัน (concensus) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณแต่ละข้อความได้ตั้งแต่ ๑.๕๐ แสดงว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นต่อข้อความแต่ละข้อไม่สอดคล้องกัน

๓. ค่าฐานนิยม (mode) ผู้วิจัยหาค่าฐานนิยมของแต่ละข้อคำถาม โดยวิธีการของ กราส์ช และสแตนเลย์ (Glass and Stanley) อ้างใน วิทิต คชชาญ, ๒๕๓๕:๔๓ และ นภมณฑล สิบหมื่นเปี่ยม, ๒๕๓๕:๖๐) คือหาความถี่ของระดับคะแนนจาก ๑ ถึง ๕ สำหรับแต่ละข้อคำถาม ถ้าระดับคะแนนใดมีความถี่สูงถือว่าเป็นค่าฐานนิยมของข้อคำถามนั้น ในกรณีที่ความถี่สูงสุดของระดับคะแนนใดมีความถี่สูงถือว่าเป็นฐานนิยมของข้อคำถามนั้น ในกรณีที่ความถี่สูงสุดของระดับคะแนนนั้นอยู่ติดกัน จะถือเอาค่ากลางระหว่างคะแนนทั้งสองนั้นเป็นค่าฐานนิยมของข้อความนั้น สำหรับกรณีที่มีความถี่สูงของระดับคะแนนเท่ากัน แต่ระดับคะแนนไม่ได้อยู่ติดกันจะถือเอาระดับคะแนนของข้อคำถามที่มีความถี่เท่ากันทั้งสองนั้นเป็นค่าฐานนิยม ซึ่ง บุญธรรม กิจปรีดา บริสุทธิ (๒๕๓๑) ได้กล่าวถึงว่า ฐานนิยม คือข้อมูลที่มีความถี่มากที่สุด การใช้ฐานนิยมวัดค่าเฉลี่ยของข้อมูลเป็นการยอมรับข้อมูลที่มีจำนวนมากที่สุดเป็นตัวกลาง โดยไม่ต้องนำข้อมูลอื่นมาพิจารณา

อุปาทาน

ความแตกต่างระหว่างคำฐานนิยมกับคำมัชฌิยาน ผู้วิจัยคำนวณคำฐานนิยมและคำมัชฌิยานของแต่ละข้อคำถามแล้วนำมาหาค่าความแตกต่าง โดยผู้วิจัยกำหนดหลักเกณฑ์ตัดสินว่า คำสมบูรณ์ของความแตกต่างมีค่าไม่เกิน ๑ จึงถือว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (วิหิต คชชาญ, ๒๕๓๕:๔๓ และนภมณฑล สิบหมื่นเปี่ยม, ๒๕๓๕:๖๐)

ส่วนที่ ๒ การวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้นำความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีความสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่ได้จากการศึกษาวิจัยในส่วนที่ ๑ ใช้เป็นข้อมูลในการสร้างเป็นข้อคำถามในแบบสอบถามการวิจัยส่วนที่ ๒ โดยทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่เป็นผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องและมีประสบการณ์โดยตรงกับการทำวิสามัญฆาตกรรมจำนวน ๕ กลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย ตำรวจ อัยการ ศาล ทนายความ และนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการยืนยันว่า ความคิดเห็นที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากการศึกษาในส่วนที่ ๑ นั้นเป็นหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายการทำวิสามัญฆาตกรรมในการปราบปรามอาชญากรรมบัตินำไปปฏิบัติในการปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจได้อย่างเป็นเป็นรูปธรรมหรือไม่ อย่างไร ตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากรเป้าหมาย

การดำเนินการวิจัยในส่วนนี้ เป็นการวิจัยในเชิงปริมาณเพื่อยืนยัน ความคิดเห็นที่สอดคล้องที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากการศึกษาในส่วนหนึ่ง เมื่อนำไปสู่การปฏิบัติของผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นดังกล่าวนี้ว่าจะมีความเห็นที่สอดคล้อง หรือแตกต่างกันอย่างไร ดังนั้นประชากรเป้าหมายที่สนใจในการศึกษาในส่วนนี้ จึงเป็นประชากรที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม จำนวน ๕ กลุ่ม ประกอบด้วย ตำรวจ อัยการ ศาล ทนายความ และนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง ที่เป็นกลุ่มผู้ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

๑. เป็นผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ที่มีความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์และวุฒิภาวะที่เหมาะสมในการตอบคำถามเกี่ยวกับทำวิสามัญฆาตกรรม
๒. เป็นผู้ที่มีความพร้อมในการเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม
๓. เป็นผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่กระจายอยู่ทุกภูมิภาคของประเทศไทย

วิสามัญฆาตกรรม : การศึกษาหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการวิจัยในส่วนนี้ เป็นการวิจัยในเชิงปริมาณ โดยกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายของการวิจัยมีจำนวน ๕ กลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย ตำรวจ อัยการ ศาล ทนายความ และนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น เพื่อความสอดคล้องและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการดำเนินการวิจัย และความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยต้องเป็นบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่มีประสบการณ์ตรงทุกอาชีพ และกระจายอยู่ในพื้นที่ครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ รวมจำนวนทั้งสิ้น ๔๔๖ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ก็เพื่อเป็นการแปรสภาพความเป็นนามธรรมของตัวแปรต่าง ๆ ให้วัดได้อย่างถูกต้องเป็นรูปธรรมมากที่สุดเท่าที่จะสามารถกระทำได้ สำหรับในการวิจัยนี้จะใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวัดความคิดเห็นต่าง ๆ โดยจะใช้คำถามเดียวสำหรับข้อมูลที่ไม่ซับซ้อน เช่น ลักษณะส่วนตัว หรือภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง สำหรับความคิดเห็นที่จะต้องมีการพิสูจน์ความแตกต่างของความคิดเห็นที่มีลักษณะที่ซับซ้อนกัน ก็จะใช้ข้อคำถามในลักษณะมาตรวัดประมาณค่า (Rating scale) แบบมาตรวัดลิเคิร์ต (Likert scale) ๕ สเกล หลังจากนั้นนำข้อมูลมาแปลความหมายต่อไป

สำหรับโครงสร้างแบบสอบถามจะประกอบด้วย ๒ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ จะทำการสอบถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนตัว หรือภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ตอบแบบสอบถาม ในส่วนนี้มีได้เน้นตัวแปรที่ต้องการศึกษา แต่จะเป็นการแสดงให้เห็นถึงลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาว่ามีลักษณะอย่างไร

ส่วนที่ ๒ เป็นการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายการทำวิสามัญฆาตกรรมในการปราบปรามอาชญากรรมที่ได้จากความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากการศึกษาในส่วนที่ ๑ กรณีที่นำหลักเกณฑ์ที่พึงพิจารณาดังกล่าวนั้นไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

การทดสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

สืบเนื่องจากแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยในส่วนนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายการทำ

คุณภาพ

วิสามันญาตกรรมในการปราบอาชญากรรมของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า จึงจำเป็นจะต้องมีการพิจารณาว่าข้อที่ถูกนำมาใช้เป็นข้อคำถามในการวัดความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนั้นมีความสอดคล้อง แม่นตรง และเชื่อถือได้ตามหลักเหตุผลทางวิชาการหรือไม่ ดังนั้น การทดสอบแบบสอบถามในการวิจัย จะได้ดำเนินการอย่างเป็นลำดับ ประกอบด้วย การทดสอบความแม่นยำตรงตามเนื้อหา การทดสอบก่อน การวิเคราะห์ข้อ และการทดสอบความเชื่อถือได้ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. การทดสอบความแม่นยำตรงตามเนื้อหา

ความแม่นยำตรงตามเนื้อหา (Content Validity) จะเป็นสิ่งที่บอกให้ได้ว่าแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย มีเนื้อหาที่เป็นตัวแทนของเนื้อหาสาระของสิ่งที่ต้องการวัดหรือทราบหรือไม่ หรือมีเนื้อหาที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์และปัญหาของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ (พรเพ็ญเพชรสุขศิริ, ๒๕๓๑:๑๘-๑๙)

ในการสร้างแบบสอบถามเพื่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ โครงสร้างของแบบสอบถามจะอาศัยความคิดเห็นที่สอดคล้องตรงกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ที่พึงพิจารณาการท้าวิสามันญาตกรรมในการปราบปรามอาชญากรรมจากการศึกษาวิจัยส่วนที่ ๑ เป็นหลัก แล้วนำมาจัดสร้างเป็นตารางกำหนดเนื้อหาสาระ (Table of Specification) ต่อไป

๒. การทดสอบก่อน

หลังจากที่ได้ข้อความที่ใช้เป็นข้อคำถามประกอบกันขึ้นเป็นมาตรวัดแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาตรวัดดังกล่าวไปทดสอบก่อน (Pretest) โดยนำไปให้บุคคลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมจำนวน ๕ กลุ่ม จำนวน ๓๗ คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจริง

๓. การวิเคราะห์ข้อ

เมื่อได้ข้อมูลจากการทดสอบก่อนมาแล้วผู้วิจัยก็ได้นำข้อมูลทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ข้อ (Item Analysis) เพื่อพิจารณาว่า ข้อคำถามใดมีความสอดคล้องกับมาตรวัดมากที่สุดเพียงใด เพื่อช่วยในการตัดสินใจว่าจะคงหรือตัดข้อคำถามใดทิ้ง โดยใช้การวิเคราะห์ข้อแบบ วิธีการใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) โดยพิจารณาเห็นว่าข้อคำถามใดที่มีความสัมพันธ์กับมาตรวัดในระดับนัยสำคัญ .๐๕ ให้คงไว้ สอดคล้องกับทัศนะของ สัจจิรา บุญยรัตพันธ์ (๒๕๓๔:๒๒๙) ที่เห็นว่า เพียงระดับนัยสำคัญ .๐๕ ก็ถือว่าใช้ในการศึกษา

วิสาภิญญาตกรรรม : การศกษาหลกเกณฑและแนวทางปฏิบัติในการบงคบใชภทญาบาย

ได้แล้ว แตในหลกการแล้ว ยงมค่านัยสำคญที่ละเยียดมากขึ้นเพียงใดกียงจะทาให้ช่วยย่นย่นโอกาสความน่าจะเป็นของความคิดเห็นได้มากขึ้นเท่านั้น ดงนั้น ผู้วจยจึงเลอกไว้เฉพาะข้อคำถามที่มีระดับนัยสำคญ .๐๕ ไว้ด้วยเหตุผลดงกล่าว เพื่อให้ได้มาตรวัดที่มีข้อคำถามที่มีคุณภาพเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๔. การทดสอบความเชือถือได้

การทดสอบความเชือถือได้ (Reliability) ของมาตรวัด มีการให้คะแนนแบบเรียงลำดับ จาก ๕ , ๔, ๓, ๒, ๑ แทนความเห็นตามเกณฑ์ที่ให้ไว้ในแต่ละข้อคำถาม โดยแบบสอบถามมีจำนวน ๒๐ ข้อ แต่ละข้อคำถามเป็นคำถามเชิงบวกทุกข้อ จึงได้ใช้วิธีการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (coefficient) ของ ครอนบาช (Cronbach) ในการคำนวณหาความคงเส้นคงวาภายในซึ่งการวจยครั้งนี้จะยึดตามทัศนะของนันแนลลี (Nunnally, ๑๙๗๘ ; ประชัย เปียมสมบูรณ์ , ๒๕๒๖) ที่ถือว่า ขนาดค่าความเชือถือได้ตั้งแต่ .๕๐ ขึ้นไป ถือว่าเพียงพอสำหรับใช้เป็นมาตรฐานของการวัดในการวจยทางวิชาการได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถามตามแนว

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศกษาวจยครั้งนี้ จะใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามตามแนวเป็นวิธีการหลัก ด้วยวิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ (Mailed Questionnaire) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบและส่งกลับคือให้ผู้วจยด้วยตนเอง สำหรับแบบสอบถามที่ไม่ได้รับกลับคืนภายหลังส่งแบบสอบถามประมาณ ๓ สัปดาห์ ผู้วจยจะทำการติดตามการตอบกลับ (Follow-up mailings) โดยวิธีการส่งจดหมายเตือนและโทรศัพท์ติดต่อกับไปยังกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามอีกครั้งหนึ่ง ได้ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามประมาณ ๔๕ วัน (หนึ่งเดือนครึ่ง) ทำให้ได้รับแบบสอบถามที่ตอบกลับมาครบตามจำนวนที่ส่งไปทุกชุด รวมจำนวน ๔๔๖ ชุด แม้ในการเก็บแบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูล การได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐ ของแบบสอบถามทั้งหมดที่ส่งไป ก็ถือว่ามิจำนวนเพียงพอและยอมรับได้สำหรับใช้เป็นมาตรฐานของข้อมูลที่ใช้ในการวจยได้แล้ว

ดูภาพ

๒. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร

ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเอกสาร ครอบคลุมถึงผลงานวิจัย ระเบียบ คำสั่ง ประกาศ หนังสือ วารสาร และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยในส่วนนี้ มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

๑. การตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูล จัดทำคำตอบเป็นกลุ่มและให้รหัสคำตอบ จัดทำคู่มือลรรหัส พร้อมลรรหัสคำตอบ ป้อนข้อมูลลงเครื่องคอมพิวเตอร์ และทำการประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS For Window

๒. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มี ๒ ประเภท คือ

๑) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) จะใช้ค่าสถิติประเภทร้อยละ (Percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยเป็นการนำเสนอลักษณะต่าง ๆ ของข้อมูลเบื้องต้น อาทิ ข้อมูลภูมิหลังกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วย เพศ ศาสนา ระดับการศึกษา อายุ ประสบการณ์การทำงาน และ ตำแหน่ง/ลักษณะกลุ่มอาชีพ เป็นต้น

๒) สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) เป็นสถิติที่ใช้ในการทำสอบสมมติฐาน จะใช้ค่า F-test ในการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความแตกต่างของความคิดเห็นที่มีต่อหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายการทำวิสามัญฆาตกรรม ในการปราบปรามอาชญากรรม โดยทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ (Level of Significance) .๐๕ หากผลการทดสอบตามหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายการทำวิสามัญฆาตกรรม ในการปราบปรามอาชญากรรมข้อใดมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ก็จะทำให้การทดสอบภายหลังเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างที่ละคู่ โดยวิธีการทดสอบของ Scheffe's test ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในส่วนนี้ จะเป็นส่วนที่เสริมของการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพที่ได้จากการศึกษาความคิดเห็นที่สอดคล้องต่อกันของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายการทำวิสามัญฆาตกรรมในการปราบปรามอาชญากรรมให้มีความสมบูรณ์ และเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นเมื่อเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของตำรวจและการพัฒนาทางวิชาการต่อไป

วิสาหมัชชาตกรรม : การศึกษาหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย

แผนการดำเนินงานวิจัย	← มินุมาชน ๒๕๕๕ →		← กรกฎาคม-พฤศจิกายน ๒๕๕๕ →			← ธันวาคม ๒๕๕๕-มกราคม ๒๕๕๖ →		← มีนาคม ๒๕๕๖ →	
	เลือกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๓ คน	การเลือก ผู้เชี่ยวชาญ	รอบที่ ๑	รอบที่ ๒	รอบที่ ๓	หาคุณภาพเครื่องมือและเก็บข้อมูล	ตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล	แปลผล/สรุปการศึกษารายวิจัย	
- ดำรวจ	ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๓ คน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ ๓๐ คน กัดเลือก ๕ คน	แบบสอบถาม ปลาซบิค	แบบสอบถาม ปลาซบิค	แบบสอบถาม ปลาซบิค	นำคำตอบที่ได้จากขั้นตอนที่ ๑ มาสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง	นำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาค่าสถิติ $\bar{X}$, SD และ F-test	ส่วนที่ ๑ การวิเคราะห์ Content Analysis ส่วนที่ ๒ เลือกข้อความที่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมาศึกษา	
- อักการ	ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๓ คน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ ๓๐ คน กัดเลือก ๕ คน	แบบสอบถาม ปลาซบิค	แบบสอบถาม ปลาซบิค	แบบสอบถาม ปลาซบิค	นำคำตอบที่ได้จากขั้นตอนที่ ๑ มาสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง	นำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาค่าสถิติ $\bar{X}$, SD และ F-test	ส่วนที่ ๑ การวิเคราะห์ Content Analysis ส่วนที่ ๒ เลือกข้อความที่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมาศึกษา	
- ศาล *	ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๓ คน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ ๓๐ คน กัดเลือก ๕ คน	แบบสอบถาม ปลาซบิค	แบบสอบถาม ปลาซบิค	แบบสอบถาม ปลาซบิค	นำคำตอบที่ได้จากขั้นตอนที่ ๑ มาสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง	นำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาค่าสถิติ $\bar{X}$, SD และ F-test	ส่วนที่ ๑ การวิเคราะห์ Content Analysis ส่วนที่ ๒ เลือกข้อความที่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมาศึกษา	
- หมายความ	ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๓ คน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ ๓๐ คน กัดเลือก ๕ คน	แบบสอบถาม ปลาซบิค	แบบสอบถาม ปลาซบิค	แบบสอบถาม ปลาซบิค	นำคำตอบที่ได้จากขั้นตอนที่ ๑ มาสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง	นำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาค่าสถิติ $\bar{X}$, SD และ F-test	ส่วนที่ ๑ การวิเคราะห์ Content Analysis ส่วนที่ ๒ เลือกข้อความที่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมาศึกษา	
- นักวิชาการ กฎหมาย, สังคมวิทยา, อาชญาวิทยา, สิทธิมนุษยชน ฯลฯ	ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๓ คน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ ๓๐ คน กัดเลือก ๕ คน	แบบสอบถาม ปลาซบิค	แบบสอบถาม ปลาซบิค	แบบสอบถาม ปลาซบิค	นำคำตอบที่ได้จากขั้นตอนที่ ๑ มาสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง	นำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาค่าสถิติ $\bar{X}$, SD และ F-test	ส่วนที่ ๑ การวิเคราะห์ Content Analysis ส่วนที่ ๒ เลือกข้อความที่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมาศึกษา	
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
			ส่วนที่ ๑	ส่วนที่ ๑	ส่วนที่ ๑	ส่วนที่ ๒	ส่วนที่ ๒	ส่วนที่ ๑, ๒	
			การวิจัยเชิงคุณภาพ			การวิจัยเชิงปริมาณ			

แผนภาพที่ ๑ แสดงระเบียบวิธีดำเนินการศึกษารายวิจัย

* กลุ่มตัวอย่างอาจใช้หลักการคัดเลือกโดยใช้วิธีการแนะนำต่อ (Snowball Sampling) เนื่องจากเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างกลุ่มอื่น

ดูภาพ

จากระเบียบวิธีดำเนินการศึกษาวิจัยส่วนที่ ๑ และ ส่วนที่ ๒ ที่ปรากฏตามรายละเอียดดังกล่าวข้างต้นได้นำมาสรุปแสดงระเบียบวิธีดำเนินการศึกษาวิจัย ปรากฏตามแผนภาพที่ ๑

ผลการวิจัย

ส่วนที่ ๑ ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

การศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาต่อหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายการทำวิสามัญฆาตกรรมของตำรวจ มีความคิดเห็นสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความเห็นด้วยกับข้อความที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด ตามหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายตามข้อความข้อที่ ๑, ๒, ๕, ๖, ๘, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐ รวมจำนวน ๑๔ ข้อความ/หลักเกณฑ์ ดังนี้

๑. ควรพิจารณาว่ามีภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดกฎหมายของผู้กระทำความผิด โดยเป็นภัยอันตรายที่ร้ายแรงถึงชีวิต และใกล้ชิดกับผล โดยเจ้าพนักงานตำรวจไม่ได้มีส่วนในการก่อให้เกิดภัยอันตรายนั้น (มัธยฐาน = ๕, พิสัยระหว่างควอไทล์ = ๐)

๒. ควรพิจารณาว่าเจ้าพนักงานตำรวจอยู่ในที่บังคับหรือภายใต้อำนาจอันไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนได้และไม่ได้เป็นผู้ก่อให้เกิดเหตุการณ์เช่นนั้นด้วยความผิดของเจ้าพนักงาน ตำรวจ รวมถึงการกระทำของเจ้าพนักงานตำรวจต้องไม่เกินสมควรควรแก่เหตุหรือเกินกว่ากรณีแห่งความจำเป็น ต้องกระทำการวิสามัญฆาตกรรมเพื่อป้องกันผลนั้น (มัธยฐาน=๕,พิสัยระหว่างควอไทล์ =๐)

๓. ควรพิจารณาว่า ประชาชนรอบข้างทั่วไปหรือผู้บริสุทธิ์จะต้องไม่ได้รับอันตราย นอกเหนือจากผู้กระทำความผิด (มัธยฐาน = ๕, พิสัยระหว่างควอไทล์ = ๐)

๔. ควรพิจารณาถึงระดับของความเสี่ยงภัยอันตรายหากเจ้าพนักงานตำรวจไม่ลงมือทำวิสามัญฆาตกรรมก่อน เจ้าพนักงานตำรวจอาจจะได้รับภัยอันตรายร้ายแรงถึงชีวิต(มัธยฐาน = ๕, พิสัยระหว่างควอไทล์ = ๑)

๕. ควรพิจารณาทำที่ กิริยา รวมถึงความร้ายแรงของอาวุธที่ผู้กระทำความผิดได้ใช้หรือ จะใช้ในการที่จะก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือก่ออันตรายแก่ประชาชน หรือเจ้าพนักงานตำรวจ (มัธยฐาน = ๕ , พิสัยระหว่างควอไทล์ = ๑)

วิสามัญฆาตกรรม : การศึกษาหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย

๖. ความพิจารณาถึงคุณค่าทางจิตใจและชีวิตของทุกคนที่อาจจะได้รับผลกระทบจากการทำวิสามัญฆาตกรรม (มัชยฐาน = ๕ , พิสัยระหว่างควอไทล์ = ๑)

๗. ควรพิจารณาว่า การทำวิสามัญฆาตกรรมไม่ควรทำด้วยความมือคดส่วนตัว แต่ได้กระทำวิสามัญฆาตกรรมไปด้วยความจำเป็นจริง ๆ โดยไม่มีทางเลือกอื่นใดที่ดีกว่า หรือกรณีต้องเป็นเหตุที่คาดไม่ถึง ที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ (มัชยฐาน = ๕ , พิสัยระหว่างควอไทล์ = ๐)

๘. ควรพิจารณาถึงความปลอดภัยของประชาชนรอบข้างทั่วไป เมื่อทำการวิสามัญฆาตกรรมนั้น มีลักษณะที่เป็นอันตรายร้ายแรงถึงชีวิตของผู้อื่นนั้น จะต้องไม่ใช้วิธีการวิสามัญฆาตกรรม เว้นแต่เป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งจะต้องยึดถือระหว่างหลักการซึ่งนำหนักแห่งประโยชน์ของสังคมส่วนรวมกับผลประโยชน์ส่วนตัวของผู้กระทำความผิด หรือประโยชน์ของผู้ถูกประทุษร้ายที่ไม่ใช่ผู้กระทำความผิดกับผู้ประทุษร้ายที่เป็นผู้กระทำความผิด (มัชยฐาน = ๕ , พิสัยระหว่างควอไทล์ = ๑)

๙. ควรพิจารณาถึง หลักการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลและข้อสันนิษฐานตามหลักกฎหมาย เนื่องจากผู้กระทำความผิดยังไม่ใช่ผู้ต้องหาที่จะถูกตัดสินลงโทษ (มัชยฐาน = ๕ , พิสัยระหว่างควอไทล์ = ๑)

๑๐. ควรพิจารณาถึงการให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการใช้ดุลพินิจในการใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายหรือการทำวิสามัญฆาตกรรมกับผู้กระทำความผิดให้ประพฤติดตามกรอบของกฎหมายหรือศีลธรรม (มัชยฐาน = ๕ , พิสัยระหว่างควอไทล์ = ๑)

๑๑. ควรยึดหลักการดำเนินการที่โปร่งใส โดยเฉพาะขั้นตอนการชันสูตรพลิกศพ เพื่อให้สังคมคลายความเคลงใจ ในการกระทำของเจ้าพนักงานที่อาจมีกับผู้บริสุทธิ์ ซึ่งหากสามารถทำได้จะทำให้สังคมโดยรวมไม่ขัดข้องหากเจ้าพนักงานตำรวจจำเป็นต้องทำการวิสามัญฆาตกรรมหรือใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายในการปราบปรามอาชญากรรม (มัชยฐาน = ๕ , พิสัยระหว่างควอไทล์ = ๑)

๑๒. ควรมีการวางหลักการหรือมาตรการว่าด้วยการควบคุมการใช้อาวุธปืนของเจ้าพนักงานตำรวจในการปราบปรามอาชญากรรม (มัชยฐาน = ๕ , พิสัยระหว่างควอไทล์ = ๑)

๑๓. ควรมีการวางหลักการหรือมาตรการไว้เป็นการเฉพาะในเรื่องของการใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายในการจับกุมปราบปรามอาชญากรรม โดยการกำหนดขั้นตอน วิธีการของการใช้

อุปาทาน

ความรุนแรงหรือวิธีการที่จำเป็นจากเขาไปหาพนักงานลำดับ เพื่อให้ได้หลักเกณฑ์ที่สอดคล้องเหมาะสมกับความเสียหายของเจ้าพนักงานตำรวจในแต่ละเหตุการณ์ โดยไม่ต้องให้ผู้กระทำความผิดลงมือกัน เพราะถ้าหากรอให้ถึง "ภาวะเช่นนั้น" เจ้าพนักงานย่อมตกอยู่ในภยันตรายมากกว่าเมื่อเทียบกับการกระทำของประชาชนทั่วไป (มัธยฐาน = ๕ , พิสัยระหว่างควอไทล์ = ๑)

๑๔. ควรพิจารณาว่า การกระทำวิสามัญฆาตกรรมในการปราบปรามอาชญากรรมนั้น ควรเป็นวิธีการสุดท้าย และจะต้องเป็นปราบปรามอาชญากรรมที่สามารถอ้างเหตุแห่งการป้องกันได้ตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๘ และได้กระทำไปด้วยความจำเป็นต้องกระทำเพื่อป้องกันผล ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๗ (มัธยฐาน = ๕, พิสัยระหว่างควอไทล์ = ๐.๕)

ส่วนที่ ๒ การศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ

การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมจำแนกตามกลุ่มอาชีพ ต่อหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายการทำวิสามัญฆาตกรรมในการปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจ ผลการศึกษาวิจัยพบว่า กลุ่มบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ตามหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายตามข้อความข้อที่ ๑ , ๙, ๑๐, ๑๕, ๑๘, ๑๙ รวมจำนวน ๖ ข้อความ /หลักเกณฑ์ ตามรายละเอียด ดังนี้

๑. ควรพิจารณาถึงควรพิจารณาว่ามีภยันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดกฎหมายของผู้กระทำความผิด โดยเป็นภยันตรายที่ร้ายแรงถึงชีวิต และใกล้ชิดกับผล โดยเจ้าพนักงานตำรวจไม่ได้มีส่วนในการก่อให้เกิดภยันตรายนั้น

๒. ควรพิจารณาถึง สภาพจิตใจของผู้กระทำความผิดว่าเป็นผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้มีมีจิตใจปกติหรือ มีจิตใจที่โหดร้าย อ่ามพิศมิตคนธรรมดา หรือชอบกระทำความผิดติดเป็นนิสัย

๓. ควรพิจารณาถึงคุณค่าทางจิตใจและชีวิตของทุกคนที่อาจจะได้รับผลกระทบจากการทำวิสามัญฆาตกรรม

๔. ควรพิจารณาถึงการให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการใช้ดุลพินิจในการใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายหรือการทำวิสามัญฆาตกรรมกับผู้กระทำความผิด ให้ประพฤติตามกรอบของกฎหมายหรือศีลธรรม

วิสามัญฆาตกรรม : การศึกษาหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย

๕. ควรมีการวางหลักการหรือมาตรการว่าด้วยการควบคุมการใช้อาวุธปืนของเจ้าพนักงานตำรวจในการปราบปรามอาชญากรรม

๖. ควรมีการวางหลักการหรือมาตรการไว้เป็นการเฉพาะในเรื่องของการใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายในการจับกุมปราบปรามอาชญากรรม โดยการกำหนดขั้นตอน วิธีการของการใช้ความรุนแรงหรือวิธีการที่จำเป็นจากเขาไปหาหนักตามลำดับ เพื่อให้ได้หลักเกณฑ์ที่สอดคล้องเหมาะสมกับความเสี่ยงภัยของเจ้าพนักงานตำรวจในแต่ละเหตุการณ์ โดยไม่ต้องให้ผู้กระทำความผิดลงมือก่อน เพราะถ้าหากรอให้ถึง “ภาวะเช่นนั้น” เจ้าพนักงานยอมตกอยู่ในภยันตรายมากกว่า เมื่อเทียบกับการกระทำของประชาชนทั่วไป

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยส่วนที่ ๑ และผลการวิจัยส่วนที่ ๒ ได้นำมาเปรียบเทียบกัน โดยสนใจพิจารณาว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน หรือมีความเห็นสอดคล้องตรงกันตามหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายการทำวิสามัญฆาตกรรมในการปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจ

ดูภาพ

ผลการวิจัย ส่วนที่ ๑ และผลการวิจัย ส่วนที่ ๒ นำมาสรุปเป็นตารางแสดงการเปรียบเทียบได้ดังนี้
 ตารางที่ ๑ แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจากการศึกษาวิจัยส่วนที่ ๑ กับความคิดเห็นบุคลากร
 ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจากการศึกษาวิจัยส่วนที่ ๒

การศึกษาวิจัยส่วนที่ ๑ (เชิงคุณภาพ)

การศึกษาวิจัยส่วนที่ ๒ (เชิงปริมาณ)

ค่าสถิติ				หลักเกณฑ์และแนวทาง ที่พิจารณา	One-Way ANOVA					จำนวน คู่ที่ แตกต่าง			
มัธยฐาน	ฐานนิยม	ผลต่าง ระหว่าง มัธยฐาน และฐาน นิยม	พิสัย ระหว่าง ควอไทล์		Mean	Std	Rank	F	Sig.				
๕	๕	๐	๐	หลักเกณฑ์และแนวทาง ข้อที่ ๑	๕.๕๕	.๘๕	๑	๑.๑๕๗	.๒๖๕	-			
๕	๕	๐	๑	หลักเกณฑ์และแนวทาง ข้อที่ ๒	๕.๕๕	.๗๐	-	๖.๒๐๐	.๐๑๐	๒			
๕	๕	๐	๑	หลักเกณฑ์และแนวทาง ข้อที่ ๓	๓.๘๖	๑.๑๓	-	๑๐.๐๕๕	.๐๐๐	๔			
๓	๓	๐	๒	หลักเกณฑ์และแนวทาง ข้อที่ ๔	๓.๗๕	๑.๑๓	-	๓.๒๖๕	.๐๑๖	๑			
๕	๕	๐	๐	หลักเกณฑ์และแนวทาง ข้อที่ ๕	๕.๕๓	.๗๐	-	๓.๒๐๐	๐.๑๓๑	๑			
๕	๕	๐	๑	หลักเกณฑ์และแนวทาง ข้อที่ ๖	๕.๒๑	.๗๓	-	๕.๓๐๕	.๐๐๐	๔			
๕	๕	-๑	๒	หลักเกณฑ์และแนวทาง ข้อที่ ๗	๓.๗๕	๑.๒๐	-	๒.๕๔๗	.๐๕๖	๑			
๕	๕	๐	๑	หลักเกณฑ์และแนวทาง ข้อที่ ๘	๕.๕๕	.๗๑	-	๓.๓๓๓	.๐๑๐	๒			
๓	๓	๐	๑	หลักเกณฑ์และแนวทาง ข้อที่ ๙	๓.๗๕	๑.๐๘	-	๕.๘๗๗	.๐๒๒	-			
๕	๕	๐	๑	หลักเกณฑ์และแนวทาง ข้อที่ ๑๐	๓.๘๖	๑.๑๑	๒	๑.๑๖๗	.๓๒๕	-			
๕	๕	๐	๐	หลักเกณฑ์และแนวทาง ข้อที่ ๑๑	๕.๕๖	.๗๕	-	๗.๒๗๗	.๐๐๐	๓			
๕	๕	๐	๑	หลักเกณฑ์และแนวทาง ข้อที่ ๑๒	๕.๒๕	.๗๐	-	๓.๓๓๓	.๐๑๑	๑			
๕	๕	๐	๑	หลักเกณฑ์และแนวทาง ข้อที่ ๑๓	๓.๗๖	๑.๐๕	-	๕.๕๐๐	.๐๐๐	๒			
๕	๕	-๑	๑.๕	หลักเกณฑ์และแนวทาง ข้อที่ ๑๔	๕.๐๑	.๗๗	-	๕.๕๖๖	.๐๐๐	๓			
๕	๕	-๑	๒	หลักเกณฑ์และแนวทาง ข้อที่ ๑๕	๓.๗๖	.๗๕	-	๑.๒๗๐	.๒๖๓	-			
๕	๕	๐	๑	หลักเกณฑ์และแนวทาง ข้อที่ ๑๖	๕.๕๕	.๗๕	-	๗.๘๗๗	.๐๐๐	๓			
๕	๕	๐	๑	หลักเกณฑ์และแนวทาง ข้อที่ ๑๗	๕.๕๐	.๗๕	-	๑๐.๕๕๕	.๐๐๐	๔			
๕	๕	๐	๑	หลักเกณฑ์และแนวทาง ข้อที่ ๑๘	๓.๗๕	.๗๖	๓	๑.๕๕๓	.๑๖๖	-			
๕	๕	๐	๑	หลักเกณฑ์และแนวทาง ข้อที่ ๑๙	๕.๐๕	.๗๐	๔	๑.๖๕๕	.๑๖๕	-			
๕	๕	๐	๐.๕	หลักเกณฑ์และแนวทาง ข้อที่ ๒๐	๕.๕๐	.๗๕	-	๓.๓๐๕	.๐๐๕	๑			
สรุปผล - ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นโดยเห็นด้วยมากที่สุดและมีความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย จำนวน ๑๔ ข้อ ข้อที่ ๑, ๒, ๕, ๖, ๘, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐ พิจารณาจากค่าสถิติดังต่อไปนี้ - MEDIAN - MODE - ค่าความแตกต่างระหว่าง MEDIAN กับค่า MODE - ค่า INTERQUATILE				ข้อค้นพบจากการศึกษาวิจัย ผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันหรือคล้ายโดยสรุปว่า ผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญามีความคิดเห็นสอดคล้องกันตามหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย จำนวน ๔ ข้อ คือข้อ ๑, ๑๐, ๑๘, ๑๙					สรุปผล - บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๕ ตามหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย จำนวน ๖ ข้อ คือข้อที่ ๑, ๙, ๑๐, ๑๕, ๑๘, ๑๙ พิจารณาจากค่าสถิติดังต่อไปนี้ - ค่า Sig - ค่า F-test - ค่า MEAN				

วิสามันญชาตกรรม : การศึกษาหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย

จากตารางที่ ๑ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจากการวิจัยส่วนที่ ๑ กับความคิดเห็นของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจากการศึกษาวิจัยส่วนที่ ๒ ตามหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายการทำวิสามันญชาตกรรมในการปราบปรามอาชญากรรม ปรากฏผลดังนี้

๑. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการยุติธรรมทางอาญามีความคิดเห็นสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยมีความเห็นด้วยมากที่สุดตามหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายการทำวิสามันญชาตกรรมในการปราบปรามอาชญากรรม ตามหลักเกณฑ์ และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายตามข้อความข้อที่ ๑, ๒, ๕, ๖, ๘, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐ รวมจำนวน ๑๕ ข้อความ/หลักเกณฑ์

๒. กลุ่มบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ กับหลักเกณฑ์และแนวทางในการบังคับใช้กฎหมายที่พึงพิจารณาการทำวิสามันญชาตกรรมในการปราบปรามอาชญากรรมตามหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายตามข้อความข้อที่ ๑, ๙, ๑๐, ๑๕, ๑๘, ๑๙ รวมจำนวน ๖ ข้อความ /หลักเกณฑ์

๓. ข้อค้นพบจากการวิจัย จากผลการวิจัยส่วนที่ ๑ กับผลการวิจัยส่วนที่ ๒ พบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันหรือมีความเห็นสอดคล้องตรงกันตามหลักเกณฑ์และแนวทางที่พึงพิจารณาการทำวิสามันญชาตกรรมในการปราบปรามอาชญากรรม ตามหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายตามข้อความข้อที่ ๑, ๑๐, ๑๘, ๑๙ รวมจำนวน ๔ ข้อความ/หลักเกณฑ์ ดังนี้

๑) ควรพิจารณาว่ามีภยันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดกฎหมายของผู้กระทำความผิด โดยเป็นภยันตรายที่ร้ายแรงถึงชีวิตและใกล้ชิดกับผล โดยเจ้าพนักงานตำรวจไม่ได้มีส่วนในการก่อให้เกิดภยันตรายนั้น

๒) ควรพิจารณาถึงคุณค่าทางจิตใจและชีวิตของทุกคนที่อาจจะได้รับผลกระทบจากการทำวิสามันญชาตกรรม

๓) ควรมีการวางหลักการหรือมาตรการว่าด้วยการควบคุมการใช้อาวุธปืนของเจ้าพนักงานตำรวจในการปราบปรามอาชญากรรม

อุปาทาน

๔) ควรมีการวางหลักการหรือมาตรการไว้เป็นการเฉพาะในเรื่องของการ ใช้กำลัง
ขั้นรุนแรงถึงตายในการจับกุมปราบปรามอาชญากรรม โดยการกำหนดขั้นตอน วิธีการของการ
ใช้ความรุนแรงหรือวิธีการที่จำเป็นจากเขาไปหาหนักตามลำดับ เพื่อให้ได้หลักเกณฑ์ที่สอดคล้องเหมาะสม
กับความเสี่ยงภัยของเจ้าพนักงานตำรวจในแต่ละเหตุการณ์ โดยไม่ต้องให้ผู้กระทำความผิดลงมือก่อน
เพราะถ้าหากรอให้ถึง “ภาวะเช่นนั้น” เจ้าพนักงานย่อมตกอยู่ในอันตรายมากกว่า เมื่อเทียบกับการกระทำ
ของประชาชนทั่วไป

จึงสรุปได้ว่า หลักเกณฑ์และแนวทางที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญกับกลุ่มบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม
ทางอาญามีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันหรือมีความเห็นไม่แตกต่างกัน สามารถนำไปใช้เป็น
หลักเกณฑ์และแนวทางที่พึงพิจารณาทำวิสามัญฆาตกรรมในการปราบปรามอาชญากรรมได้อย่างมี
ความสอดคล้อง เหมาะสม และเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ ตามบริบทของสังคมไทย

สรุปความ

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัยข้างต้น จึงกล่าวได้ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในฐานะ
หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Agency) ที่เกี่ยวเนื่องกับการควบคุมพฤติกรรมของ
สมาชิกในสังคม ซึ่งมีความเป็นอยู่ ความรู้สึกนึกคิดแตกต่างกันไปตามสถานะ การประกอบอาชีพ
ในวิถีชีวิตประจำวันหรือมีผลประโยชน์ที่ขัดแย้งกันเป็นธรรมดาปกติวิสัย นับเป็นการกิจปฏิบัติต่อเนื่อง
เหนียวยากตรากตรำตลอดเวลา และไม่อาจสะดุดหยุดลงได้แม้แต่เสี้ยวหนึ่งของวินาที โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งในภาวะความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมในปัจจุบัน เป็นผลให้การปฏิบัติหน้าที่ของ
ตำรวจได้เผชิญกับปัญหา อุปสรรคข้อขัดข้อง ที่สลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นเป็นทวีคูณ การปฏิบัติหน้าที่
เพื่อคุ้มครองสิทธิผลประโยชน์ของสังคมส่วนรวมภายใต้หลักกฎหมาย ตำรวจจึงไม่อาจหลีกเลี่ยงการตีชม
หรือการวิพากษ์วิจารณ์ได้ในทุกกรณี การกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย
เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจที่สามารถสนองตอบต่อภาวะความเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างเหมาะสม
เที่ยงธรรม จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอันสมควรอย่างยิ่งเพื่อเป็นการเรียกร้องศรัทธา ให้ตำรวจเป็นที่เชื่อถือ
ไว้วางใจของประชาชน ทั้งประชาชนจะต้องให้ความสนับสนุนช่วยเหลือตำรวจในการป้องกันปราบปราม
อาชญากรรม และปฏิบัติหน้าที่ของพลเมืองดีตามเจตจำนงแห่งกฎหมาย ซึ่งความเป็นระเบียบเรียบร้อย
ทางสังคมเหล่านี้ ย่อมจะนำมาซึ่งความสงบสุขและความเจริญมั่งคั่งอันเป็นเป้าหมายสุดท้ายอดที่ทุกคน
ใฝ่แสวงหา

วิสัยยุทธศาสตร์ : การศึกษาหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย

บทบาทของตำรวจในการรักษาความสงบเรียบร้อยเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของประชาชนและการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมให้สังคมอยู่ด้วยความผาสุก ปลอดภัย มีหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายที่จะต้องพิจารณาอยู่หลายประการ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างตำรวจกับประชาชนอันเป็นรากฐานหลักที่ชัดเจน เอื้ออำนวย ส่งเสริมให้การปกครองโดยธรรม ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย

การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในระบอบประชาธิปไตย มีขอบเขตความรับผิดชอบอย่างกว้างขวางที่เกี่ยวข้องอยู่กับเรื่อง เหตุการณ์ชีวิตประจำวันของประชาชนอย่างใกล้ชิด นับเป็นภารกิจที่ยุ่ยากซับซ้อนไปตามสภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคม บ้านเมืองยิ่งเจริญมากขึ้นเพียงใด ความยุ่งยากของภารกิจตำรวจก็ยิ่งเพิ่มทวีขึ้นเพียงนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในภาวะที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างรวดเร็วภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ เป็นผลให้การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในฐานะผู้รักษากฎหมาย เพื่อคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประชาชนส่วนรวม และประเทศชาติได้ประสบปัญหาขัดข้องอันเนื่องจากการปรับปรุงกลไกการบริหารงานและการปฏิบัติงานของตำรวจ ที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม และจากปัจจัยแวดล้อมภายนอกอื่น ๆ เช่น การปฏิรูปการเมือง การเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ รัฐธรรมนูญ เป็นต้น การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์จำเป็นต้องคำนึงถึงดุลยภาพระหว่างสิทธิส่วนบุคคลกับหลักการรักษาความสงบเรียบร้อยภายใต้กรอบข้อบังคับของสังคม และหลักกฎหมายของบ้านเมือง ในฐานะที่ตำรวจเป็นแต่เพียงสื่อกลางอำนวยคุ้มครองช่วยเหลือเกื้อกูลให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเสรีภาพโดยถูกต้องภายใต้หลักความยุติธรรมเสมอภาคแห่งกฎหมาย (Justice Under Law) ประกอบควบคู่กันไปด้วย

บทบาทของตำรวจในระบอบประชาธิปไตย จำเป็นจะต้องแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาความเปลี่ยนแปลงของสังคมโดยการยึดถือหลักการบริหารงานและการปฏิบัติงานที่ต้องกำหนดเป้าหมายที่แน่นอนกรอบด้วย การใช้หลักการทำงานรับผิดชอบร่วมกัน ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และความสอดคล้องต้องกันระหว่างวัตถุประสงค์กับวิธีการปฏิบัติอันยึดมั่นในอุดมการณ์ของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ทั้งนี้ จักต้องมุ่งคำนึงถึงผลลัพธ์จากการปฏิบัติงาน ยิ่งกว่าระเบียบแบบแผนที่ล้าสมัย หรือไม่สมเหตุผลผลตรงเท่าที่การปฏิบัตินั้น ๆ ถูกต้องตามหลักการแห่งกฎหมาย และหลักศีลธรรม วิธีทางที่จะเอื้ออำนวยให้การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจสัมฤทธิ์ผลตามหลักการดังกล่าวแล้ว จำเป็นต้องแสวงหาวิถีทางในการพัฒนาองค์การ พัฒนาบุคลากร พัฒนาหลักเกณฑ์

ดูภาพ

แนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายที่สามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงได้อย่างถูกต้องทันต่อเหตุการณ์ รวมทั้งการพัฒนาระบบการปฏิบัติงานของตำรวจให้มีลักษณะเป็นตำรวจอาชีพที่ยึดมั่นในความสุจริตธรรม เพื่อสร้างเสริมศรัทธา ทศคติ ค่านิยมที่ถูกต้องของประชาชนต่อตำรวจอย่างแท้จริง

หลักการอันจำเป็นของตำรวจในระบอบประชาธิปไตยที่สำคัญประการหนึ่ง ได้แก่ การกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย ที่ได้รับการยอมรับ ร่วมมือ และสนับสนุนจากประชาชนบนรากฐานของความเชื่อมั่น ศรัทธา ซึ่งเป็นภารกิจที่ยุ่ยากมาก ทั้งนี้ เป็นผลเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจมีลักษณะเป็นรูปแบบของการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างวัตถุประสงค์กับการปฏิบัติหน้าที่ในตัวเองโดยตรง อันได้แก่ การไม่ประสานกลมกลืนกันระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้รักษากฎหมาย (Law Officer) กับการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในฐานะผู้รักษาความสงบสุขของบ้านเมือง (Peace Officer) กล่าวคือ ตำรวจในฐานะผู้รักษากฎหมายจะต้องปฏิบัติหน้าที่เพื่อพิทักษ์สังคม ตามหลักการพิชิตคนพาลอภิบาลคนดี เพื่อให้ชุมชนดำรงอยู่ด้วยความสวัสดิภาพปลอดภัยจากอาชญากรรม ซึ่งเป็นสิทธิอันชอบธรรมของตำรวจที่จะปฏิบัติภารกิจ ๑ ตามอำนาจหน้าที่เพื่อรักษาประโยชน์สุข ความปลอดภัยของประเทศชาติ ด้วยความกล้าหาญเสียสละมีน้ำใจเป็นกลาง ตำรวจจึงเป็นเสมือนหนึ่งสัญลักษณ์ที่ก่อให้เกิดความหวั่นกลัวเกรง และจงเกลียดชังของเหล่ามิฉฉาชีพหรือผู้กระทำความผิดกฎหมายทั่วไปแต่เป็นมิตรที่ดีของสุจริตชน

ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากข้อค้นพบการศึกษาวิจัยและหลักการบริหารงานตำรวจในระบอบประชาธิปไตยจึงกล่าวได้ว่า ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการที่จะต้องมีความสัมพันธ์สอดคล้องประสานกันอย่างเหมาะสมลงตัวจากเหตุผล ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้นำข้อค้นพบจากการวิจัยมาเป็นแนวทางเบื้องต้นในการบูรณาการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจได้อย่างเป็นรูปธรรม

การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในฐานะผู้รักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองนั้นเป็นการปฏิบัติหน้าที่ผู้จัดสรรบริการสาธารณะเพื่อเป็นอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการรักษากฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป โดยการส่งเสริมให้ประชาชนเคารพปฏิบัติตามกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อสนองตอบความผาสุก และความสะอาดปลอดภัยของประชาชนโดยตรง

การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในฐานะผู้รักษากฎหมายและความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองทั้งสองประการนี้ มีขอบเขตกว้างขวาง ทั้งยังมีลักษณะขัดแย้งในบทบาทของตำรวจที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่

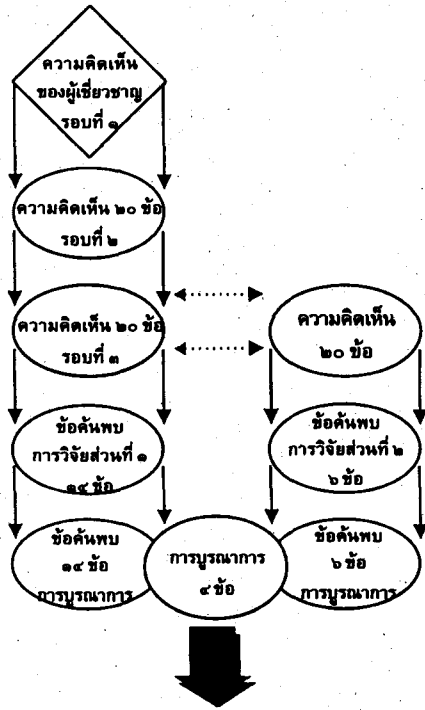
วิสัยทัศน์ชาตกรรม : การศึกษาหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย

แตกต่างกันไปตามสภาพการณ์ต่าง ๆ จะประสบความสำเร็จเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยและคุณสมบัติเฉพาะตัวของตำรวจ กอปรกับความสามารถ ความเฉลียวฉลาด ความอดทน ความรู้เท่าทัน เหตุการณ์ ความมีศักดิ์ศรี ความเสียสละ และความร่วมมือ เชื่อถือ ศรัทธาของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง

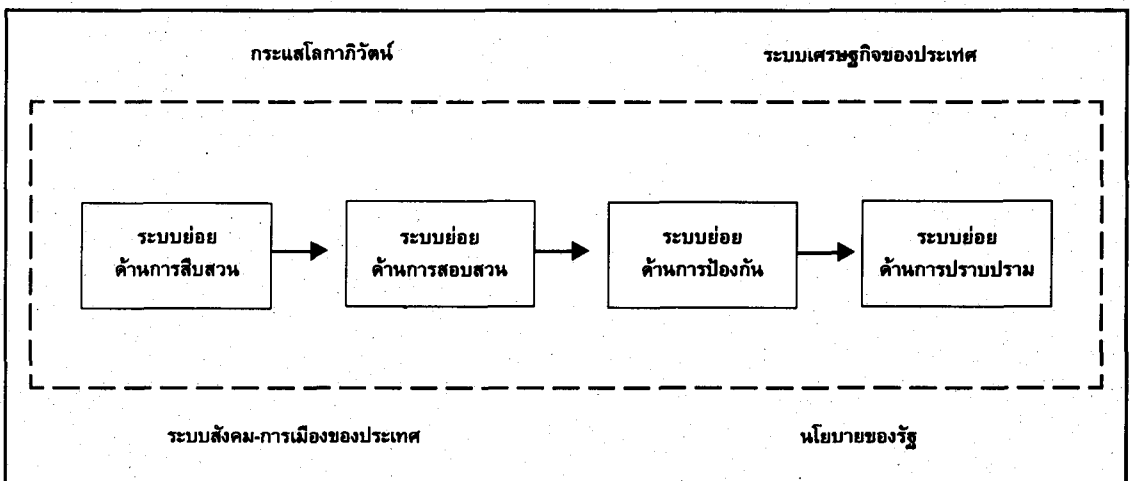
ดังนั้น หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายการทำวิสัยทัศน์ชาตกรรมในการปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจ ซึ่งเป็นข้อค้นพบจากการศึกษาวิจัยนี้ จำนวน ๔ ข้อความนั้น จึงเป็นเพียงหลักเกณฑ์และแนวทางบางประการที่จะนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญที่เสริมให้การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม และความผาสุกของบ้านเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยนั้นมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพราะประชาชนตระหนักถึงความสำคัญและเข้าใจในความจำเป็นของตำรวจที่ต้องปฏิบัติหน้าที่กับความเสี่ยงภัยดี แม้ว่าในขณะเดียวกันประชาชนก็มีความรู้สึกที่หวาดกลัวและเกรงกลัวต่อภัยอันตรายที่อาจจะเกิดจากการใช้อำนาจหน้าที่เกินขอบเขต การการปฏิบัติหน้าที่ตามใจตนเองหรือถืออำนาจเป็นใหญ่ ขาดความเป็นธรรมของตำรวจ จึงเป็นความเร่งด่วนที่ตำรวจจะต้องแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ โดยการพัฒนาการบริหารงานบุคคลโดยเฉพาะการพัฒนานโยบายการใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายเพื่อการบังคับใช้กฎหมาย การพัฒนาการฝึกยุทธวิธีตำรวจ เพื่อสร้างทัศนคติจิตสำนึกของตำรวจให้มีความสำนึกรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบใช้ประชาชน สังคม ประเทศชาติด้วยความมีมนุษยธรรมและเที่ยงธรรมเสมอหน้าตามหลักกฎหมาย หลักศีลธรรม และหลักจริยธรรมของตำรวจอาชีพอย่างเคร่งครัดแท้จริง ดังปรากฏตามแผนภาพที่ ๒

ดูภาพ

ส่วนที่ ๑ การวิจัยเชิงคุณภาพ (กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ)

หลักเกณฑ์ข้อค้นพบ
จากการศึกษาวิจัย ส่วนที่ ๑ และส่วนที่ ๒

แผนภาพที่ ๒ ข้อค้นพบจากการวิจัย

วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ : การศึกษาหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. การพัฒนาโยบายการใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตาย

การพัฒนาโยบายการใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายก็เพื่อให้เกิดบรรทัดฐานการใช้กำลังเพียงเท่าที่จำเป็น ความจำเป็นเพื่อใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายเกิดขึ้นเมื่อวิธีการอื่นใด เพื่อการป้องกันภัยอันตรายต่อเจ้าพนักงานและบุคคลอื่นไม่ประสบความสำเร็จ หรือไม่มียุทธวิธีอื่นใดที่จะใช้ได้ สถานการณ์นั้น ดังนั้น การใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายสามารถกระทำได้มีเช่นนั้นแล้วเจ้าพนักงานและบุคคลอื่นอาจตกอยู่ในภัยอันตรายต่อชีวิตและร่างกายได้

๒. การพัฒนาแนวทางเพื่อควบคุมการใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตาย

หน่วยงานตำรวจที่มีทักษะจะต้องไม่มองว่าปัญหาเป็นสิ่งที่พูดถึงไม่ได้แต่ต้องมองว่าเป็นเรื่องธรรมชาติและสิ่งที่เกิดขึ้นได้ทำลายต่อความสามารถในการบริหารแก้ไข ป้องกันการเกิดปัญหา ขั้นตอนที่สำคัญขั้นแรกคือการสำรวจปัญหาอย่างละเอียด ทั้งโดยอิสระและตามผู้บริหารของตำรวจ ในกลุ่มตำรวจจำเป็นจะต้องมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์และแนวคิดมากขึ้น การแลกเปลี่ยนนี้อาจจะทำให้เกิดผลในการพัฒนารูปแบบใหม่ ๆ ของการสนับสนุนผู้บริหารซึ่งต้องเผชิญหน้ากับปัญหานี้ นอกจากนี้ยังให้ผลในการเริ่มลงมือดำเนินการเกี่ยวกับการพยายามค้นคว้าและทดลองอะไรใหม่ ๆ ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหานี้ได้ดียิ่งขึ้น

๓. การพัฒนาหน่วยงานกลางเพื่อการควบคุมการใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตาย

หน่วยงานกลางที่จัดตั้งขึ้นจะเป็นหน่วยงานที่สร้างความเชื่อถือศรัทธาในการทำงานของตำรวจกับสาธารณชน ซึ่งหน่วยงานกลางควรมีการจัดตั้งขึ้นนี้ควรมีบทบาทสำคัญในการควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

๔. การพัฒนาการสร้างค่านิยมในองค์กรตำรวจ

ค่านิยมคือความเชื่อพื้นฐานที่นับว่าเป็นความคิดที่มีค่าสูงใช้เป็นแนวทางของการกระทำและความคิด ค่านิยมจะให้ความคิดที่เป็นศูนย์รวมต่อพฤติกรรมที่เกิดขึ้น องค์กรที่ต้องการจะประสบความสำเร็จจะต้องเติมส่วนที่หายไปโดยการสร้างบรรยากาศที่จะนำมาซึ่งค่านิยมที่มีผลต่อพฤติกรรม สิ่งที่สำคัญคือค่านิยมไม่ใช่กฎแต่เป็นพลวัตของการกระทำ นโยบายที่เป็นทางการและขั้นตอนขององค์กรควรจะเป็นผลที่ตามมาของค่านิยมขององค์กร

อุปาทาน

๕. การพัฒนาค่านิยมสำหรับองค์กรตำรวจ

องค์กรตำรวจที่ประสบความสำเร็จสะท้อนให้เห็นความเชื่ออย่างมากต่อหลักการที่เสริมพฤติกรรมที่นำไปสู่การแก้อัชชัตแย้งโดยไม่ต้องใช้กำลัง ค่านิยมให้รากฐานที่องค์กรตำรวจใช้ในการพัฒนานโยบาย การตัดสินใจ วางโปรแกรม และเป็นทางที่ชัดเจนว่าหน่วยงานจะทำตาม

หน่วยงานตำรวจควรกำหนดให้มีค่านิยมที่เป็นแบบแผนไปในทางเดียวกัน เน้นถึงการปฏิบัติหน้าที่เพื่อสังคมอย่างสุจริตรอบคอบ เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับอำนาจก็ควรจะใช้อำนาจอย่างมีสติ ภายใต้ค่านิยมของหน่วยงาน หน่วยงานควรวางตำแหน่งของค่านิยมที่ถูกต้องยุติธรรม ตำรวจคือผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ รักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของสังคมและประชาชนภายใต้กรอบอำนาจของกฎหมาย ตำรวจไม่ใช่ผู้ตัดสินทั้งกระบวนการ ตำรวจไม่ใช่ตำรวจผู้ยิ่งใหญ่ พวกเขาจึงควรทำดีที่สุดในแต่ละวัน ดังนั้นค่านิยมจะสร้างให้ตำรวจรู้สึกว่าเป็นผู้มีอำนาจยิ่งใหญ่เหนือสิ่งอื่นใดไม่ได้ หน่วยงานต้องพึงระลึกถึงประเด็นนี้อยู่เสมอในการอบรมและฝึกฝนเจ้าพนักงานตำรวจ

๖. การพัฒนาบทบาทของผู้บังคับบัญชา

สำนักงานตำรวจแห่งชาติไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า ผู้ควบคุมหรือผู้บังคับบัญชา (โดยปกติประเทศไทยมักจะมียศตั้งแต่นายร้อยตำรวจขึ้นไปจนถึงระดับสูงสุดคือระดับนายพล) มีบทบาทสำคัญในการลดเหตุการณ์การใช้กำลังที่ไม่ชอบธรรม ไม่ว่าพวกเขาจะอยู่ในเหตุการณ์หรือไม่ หน่วยงานกลางให้ความสำคัญอย่างมากต่อตำแหน่งผู้บังคับบัญชาอย่างน้อยก็มองว่า การคัดเลือกผู้บังคับบัญชาที่เป็นต้นแบบให้กับเจ้าพนักงานในการบังคับบัญชาได้ กระบวนการคัดเลือกผู้บังคับบัญชาจึงเป็นการดำเนินการอย่างหนึ่งที่หน่วยงานต้องคำนึงถึงหน่วยงานจะต้องแจกแจงบทบาทใหม่ต่อผู้ทำหน้าที่บังคับบัญชาอย่างชัดเจนและชี้ให้เห็นความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นมา ผู้บังคับบัญชาจำเป็นต้องรู้ว่าอะไรที่หน่วยงานคาดหวังจากพวกเขาและอะไรที่ทำให้พวกเขาน่าเชื่อถือ พวกเขาจำเป็นต้องได้รับการอบรมอย่างเป็นทางการเกี่ยวกับประเภทของสถานการณ์ที่จะต้องเผชิญ พวกเขายังต้องการข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งที่เขาจะใช้ได้ และพื้นฐานอะไรที่หน่วยงานจะนำมาตัดสินการกระทำของพวกเขาในการแก้ปัญหาสถานการณ์เหล่านั้น

๗. การกำหนดให้มีการเขียนรายงานการใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตาย

หน่วยงานจะต้องมีรูปแบบของเอกสาร และให้เจ้าหน้าที่บันทึกเหตุการณ์ทั้งหมดเกี่ยวกับการใช้กำลัง การทำเช่นนี้ไม่เพียงแต่จะกำจัดข้อเสนอนที่ตัวแทนพยายามจะปิดบังหรือลบล้าง

วิสัยทัศน์มาตรฐาน : การศึกษาหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย

ที่จะเปิดเผยการกระทำที่ผิดพลาด ยังใช้เป็นพาหนะในการหาสถิติด้วย หน่วยงานสามารถใช้รายงานที่เป็นลายลักษณ์อักษรของการใช้กำลังในการสร้างหลักของ “ระบบเตือนภัย” เพื่อหาจุดของปัญหาและรูปแบบในปัจจุบัน เช่นเดียวกับแสดงให้เห็นข้อผิดพลาดของนโยบายหรือการฝึกอบรม หน่วยงานควรจะคำนึงถึงการปรับปรุงขั้นตอนของการทำเอกสารและการสืบค้นเหตุการณ์การใช้กำลังที่มีผลเมืองบาดเจ็บหรือร้องเรียนต่อการบาดเจ็บที่อาจจะเกิดขึ้นจากของชุมชน

๘. พัฒนานโยบายและระเบียบการปฏิบัติของตำรวจ

หน่วยงานตำรวจจำเป็นต้องมีระเบียบการเพื่อจัดการกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ ที่สร้างความรับผิดชอบหรือสร้างสถานการณ์เผชิญหน้า ตัวแทนสามารถใช้ระเบียบการควบคุมการตรวจทานการจับกุมและการใช้กำลัง ถ้าไม่มีระเบียบการ การตรวจทานอาจจะไม่ต่อเนื่องและทำให้เกิดความไม่พอใจและความไม่เชื่อถือ ถ้ามีระเบียบการที่พัฒนาดีแล้วการตรวจทานก็จะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่เป็นที่ยอมรับในหน่วยงาน ระเบียบการมักจะปรากฏอยู่ในคู่มือการจัดการหรือระเบียบการ อย่างไรก็ตามตัวแทนจะต้องสอนและสอนทวนระเบียบการถ้าต้องการให้บุคลากรของตนจำระเบียบการได้และใช้เป็นประจำ

๙. การพัฒนาการเลือกรับบุคคลเข้าเป็นตำรวจ

การบังคับใช้กฎหมายเป็นอาชีพที่ตื่นเต้นและบางครั้งมีเอกลักษณ์ต่างจากอาชีพอื่น ๆ ส่วนใหญ่ เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องเผชิญกับสิ่งที่แย่ที่สุดในนิสัยของคน พวกเขาเจอกับอาชญากรที่โหดร้ายและอันตราย เหตุการณ์ที่มีปัญหาทางจิต ต้องโดนตรวจสอบจากส่วนรวมบ่อย ๆ และเจอกับระบบยุติธรรมที่ล้มเหลว ดังนั้น อาชีพนี้จำเป็นต้องมีการคัดเลือกคนชนิดพิเศษ มีมาตรฐานสูง ฉลาด มีส่วนได้เสียที่ตรงไปตรงมากับการบริการชุมชน และมีค่านิยมที่สะท้อนให้เห็นค่านิยมขององค์กร

กล่าวโดยสรุปคือหน่วยงานจำเป็นต้องมีการเลือกที่รวบยอด ประกอบด้วย การสืบสวนเบื้องหลังอย่างถี่ถ้วนและประเมินทางจิตเพื่อคัดผู้สมัครที่ไม่เหมาะสมออกไป จำเป็นต้องย้ำว่าองค์ประกอบทุกอย่างสำคัญเท่ากันและขึ้นอยู่กับกันและกันเพื่อจะแยกแยะพฤติกรรมที่ไม่มั่นคงและก้าวร้าวซึ่งอาจจะทำให้เกิดการใช้กำลังโดยไม่ชอบธรรมของตำรวจ เมื่อองค์ประกอบทั้งสามนี้เกื้อกูลกันเท่านั้นจึงประสบความสำเร็จ

๑๐. การพัฒนาการฝึกอบรมและการศึกษาของตำรวจ

คนในทุกตำแหน่งมีความรับผิดชอบร่วมกันที่จะสร้างความมั่นใจว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้กำลังที่น้อยที่สุดตามเหตุผลเรื่องความปลอดภัย (ของตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจและประชาชน) และ

อุปาทาน

จัดการกับเหตุการณ์อย่างได้ผล การฝึกอบรมกลายเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเตรียมตัวเจ้าหน้าที่ให้ตัดสินใจเรื่องการใช้กำลัง ประเด็นต่อไปนี้จะเกี่ยวกับอิทธิพลทั้งที่แสดงออกอย่างชัดแจ้งหรือเป็นนัย ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจนี้ซึ่งเกิดจากสิ่งพื้นฐานก็คือคนจะทำในสิ่งที่ได้รับการฝึกอบรมและสอนมาให้ทำ

การฝึกอบรมและการศึกษาทำให้จุดประสงค์ต่าง ๆ บรรลุผล เป็นตัวสื่อความหวังขององค์กร เสริมและทำให้ค่านิยมและปรัชญาขององค์กรชัดเจน พัฒนาความมั่นใจและความสามารถของผู้ที่ได้รับการศึกษา และทำให้สมาชิกขององค์กรได้รับความเชื่อถือจากสมาชิกคนอื่น ๆ

๑๑. การพัฒนาการดำเนินการของหน่วยปฏิบัติการของตำรวจ

ในการดำเนินการเพื่อป้องกันการใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายของหน่วยปฏิบัติต่าง ๆ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ถือเป็นหน่วยปฏิบัติต้นแบบที่จำเป็นต้องมีการอบรมเกี่ยวกับการใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตาย และแนวการปฏิบัติการฝึกอบรมเพื่อการปฏิบัติหน้าที่อันถูกต้องนี้ได้ถูกนำไปใช้ไปแบบการฝึกอบรมเจ้าพนักงานตำรวจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือหน่วยปฏิบัติต่าง ๆ ทั่วประเทศ

๑๒. การพัฒนานโยบายหรือระเบียบการใช้อาวุธปืนของตำรวจ

การพัฒนากระบวนการการตัดสินใจการใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายหรือการใช้อาวุธปืนที่จะสามารถช่วยให้การน่านโยบายหรือระเบียบการใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายหรือการใช้อาวุธปืนมีความกระจ่างชัด และใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายหรือใช้อาวุธปืนของตำรวจในสถานการณ์ที่คับขัน เสียชีวิตได้ ตามแนวทาง ดังต่อไปนี้

๑๒.๑ การพัฒนาตัวแบบการตัดสินใจใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายหรือใช้อาวุธปืน ตัวแบบการตัดสินใจใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายหรือการใช้อาวุธปืน จะเป็นตัวแบบที่ใช้เป็นหลักที่ช่วยให้ตำรวจได้ใช้เป็นแนวทางในการคิด ช่วยตัดสินใจ เมื่อตำรวจไปเผชิญกับเหตุการณ์ที่ร้ายแรง คับขัน มีความเสี่ยงต่ออันตรายสูง ภายใต้กรอบของนโยบาย กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายหรือการใช้อาวุธปืน ซึ่งตัวแบบการตัดสินใจใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายหรือการใช้อาวุธปืนของตำรวจ มีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือความสามารถ โอกาส และภัยอันตราย

๑๒.๒ การพัฒนาหลักเกณฑ์แห่งความจำเป็น ในสถานการณ์การใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายหรือการใช้อาวุธปืนบางเหตุการณ์ไม่สามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนว่า มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร ที่จะตัดสินใจใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายหรือการใช้อาวุธปืนยังคงต่อคนร้ายที่มีศักยภาพที่ทำให้ตำรวจ

วิสาณัญชาตกรรรม : การศึกษาหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย

หรือประชาชนตายหรือได้รับบาดเจ็บสาหัส แต่ในขณะนั้นยังไม่มี การแสดงภัยอันตรายที่คุกคาม ตำรวจ จะตีความนโยบาย หรือระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างไร เมื่อเผชิญหน้ากับคนร้ายที่ยอมหยุดตามคำสั่ง แต่ไม่ยอมทิ้งหรือวางอาวุธปืน หรือแสดงมืออีกข้างหนึ่งให้ตำรวจเห็นว่าในมือไม่มีอาวุธปืน

การปรับปรุง ขยายนโยบายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตาย หรือการใช้อาวุธปืนโดยการเพิ่มหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย โดยการเพิ่มเติม หลักแห่งความจำเป็นเข้าไปนั้น เป็นการเตรียมเครื่องมือที่สำคัญเพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติ ในการบังคับกฎหมายได้อย่างมีความเหมาะสม จะเป็นการช่วยให้ตำรวจตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่การชั่งน้ำหนักระหว่างความปลอดภัยของประชาชนผู้บริสุทธิ์และตำรวจกับความสมเหตุสมผล ในการใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายหรือการใช้อาวุธปืนที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

ถึงแม้ว่าในความเป็นจริงจะไม่มีนโยบายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการใช้อาวุธปืน ที่สมบูรณ์แบบหรือดีที่สุดก็ตามแต่เมื่อตำรวจเข้าไปเผชิญกับเหตุการณ์ที่คับขัน มีความเสี่ยงกับภัยอันตราย ที่สูง ตำรวจก็ไม่สามารถที่จะปฏิบัติตามนโยบายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้องทั้งหมด เหตุผลเด่นชัดอย่างหนึ่งซึ่งสามารถตรวจสอบได้จากการที่ตำรวจต้องเผชิญกับเหตุการณ์ที่มีความคับขัน หรือเสี่ยงภัยสูง จะก่อให้เกิดความตึงเครียดมากเมื่อต้องไปแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่เป็นการเสี่ยงภัย กับความตาย

๑๓. การพัฒนาการฝึกตำรวจเพื่อสร้างสัญชาตญาณในการเผชิญหน้ากับเหตุร้าย ความพยายามที่จะหาคำตอบเพื่อที่จะอธิบายว่า เมื่อตำรวจที่ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตร อย่างครบถ้วนทุกขั้นตอนแล้ว โดยเฉพาะตำรวจที่ได้รับการฝึกอบรมในการแก้ไขปัญหาที่คับขัน เสี่ยงอันตรายแล้วไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่มีความเสี่ยงภัยร้ายที่เกิดขึ้นจริง ได้ตรงตามมาตรฐานการฝึก อันเป็นความพยายามที่จะค้นหาคำตอบสุดท้ายอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่หา คำอธิบายช่องว่างระหว่างการเรียนรู้ กับการฝึกอบรม กับการปฏิบัติงานในสถานการณ์จริง

๑๓.๑ การปรับความเข้าใจเบื้องต้นในการฝึก ในระหว่างการเรียนรู้หรือการฝึกอบรม ของตำรวจ ตำรวจมักจะเกิดอาการแห่งความกลัวตายในระหว่างการเรียนและการฝึกแต่ไม่มีผู้ใดให้ ความสนใจในเรื่องนี้มากนักและมักไม่มีผู้ใดคิดว่าความกลัวตายในระหว่างการเรียนหรือการฝึกอบรม ของตำรวจนี่จะเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้การเผชิญกับเหตุการณ์ที่เสี่ยงภัยในระหว่างการเรียนหรือ การฝึกอบรมในเหตุการณ์สมมติลดประสิทธิภาพลง จากการที่ไม่เคยคำนึงถึงสัญชาตญาณของ

อุปาทาน

ความอยู่รอดของมนุษย์ทำให้การมองเห็น หรือการสร้างภาพภายในใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ของตำรวจที่กำลังเสี่ยงตายแคบลงและนำไปสู่การลดประสิทธิภาพและขีดความสามารถในการทำงานที่ใช้ความละเอียดอย่างสูงจึงมีความพยายามที่จะค้นหาวิธีการในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเหล่านี้

ข้อค้นพบจากความพยายามดังกล่าว คือ วิธีการเรียนรู้และการฝึกอบรมตำรวจส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการเรียนรู้ และการฝึกที่ใช้รูปแบบการฝึกแบบอยู่กับที่ ไม่ได้มีการเรียนรู้ การฝึกภายใต้สภาวะความกดดัน ความบีบคั้น และที่มีความเสี่ยงอันตรายสูง จึงทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถคาดเดาและทำนายได้ง่าย เทคนิคการเรียนรู้และการฝึกแบบนี้จึงทำให้ตำรวจไม่สามารถควบคุมความตื่นเต้นได้ เนื่องจากขาดจินตนาการในการสร้างภาพในใจเพื่อแก้ไขปัญหาคือต่างจากโลกแห่งความเป็นจริงที่ต้องเผชิญหน้ากับภัยอันตรายมาก

๑๓.๒ การฝึกเพื่อพัฒนาการควบคุมความตื่นเครียดในการเผชิญเหตุ ในการฝึกอบรมตำรวจนั้น การมีความรู้และความเข้าใจในเรื่องสรีรวิทยาของการเอาตัวรอดและเทคนิคในการควบคุมความตื่นเครียดในการเผชิญหน้ากับการเสี่ยงภัยอันตรายถึงตาย จะเป็นสิ่งที่จะช่วยให้ตำรวจรู้จักการปรับปรุงทักษะการตัดสินใจในสถานการณ์ที่ต้องใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายหรือการใช้อาวุธปืน ดังนั้นตำรวจที่กำลังเผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่มีความคับขัน เสี่ยงอันตราย ร่างกายจะมีปฏิกิริยาในทางตรงกันข้ามที่เข้าเผชิญเหตุ ซึ่งทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานหรือการเข้าแก้ไขปัญหาลดลง

การฝึกการเคลื่อนไหวร่างกายรวมถึงกระบวนการระลึกได้ หรือการรับรู้ปัญหา และการเคลื่อนไหวของกายภาพจะทำให้ตำรวจแก้ไขปัญหานั้นได้ นอกจากนี้ ในระหว่างการเผชิญเหตุที่มีความเสี่ยงภัยสูงตำรวจที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมหรือไม่ได้เตรียมตัวจะทำให้เกิดปฏิกิริยาถูกใช้ในความตื่นเครียด เป็นผลให้หัวใจเต้นเร็วมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ทักษะการเคลื่อนไหวลดลงอย่างมาก การมองเห็นผิดพลาด การแข็งทื่อหรือหยุดชะงักโดยมีอาการตื่นตระหนก ดังนั้นการฝึกเพื่อการควบคุมความตื่นเครียดดังกล่าวแล้ว ก็คือการฝึกควบคุมการเต้นของหัวใจ ของตำรวจในอัตราที่เป็นประโยชน์ต่อการเสี่ยงภัย

๑๔. การฝึกเพื่อพัฒนาการตัดสินใจในการใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายหรือการใช้อาวุธปืน ในการเผชิญเหตุร้ายคล้ายสถานการณ์จริง การฝึกโดยการจำลองเหตุการณ์ที่คล้ายคลึงสถานการณ์จริงจะเป็นการเตรียมตำรวจที่ดีที่สุด ที่มีความพร้อมที่จะทำงานในสถานการณ์ที่คับขันและมีความเสี่ยงตาย การที่ต้องใช้กลยุทธ์ในการฝึกตำรวจแบบนี้ ก็เพื่อเป็นการประยุกต์รวมการสอนนโยบายและระเบียบที่

วิสัยยุทธศาสตร์ : การศึกษาหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย

เกี่ยวข้องกับการใช้อาวุธปืนและกระบวนการการตัดสินใจในชั้นเรียน เข้ากับการฝึกโดยใช้ทักษะทุกอย่าง ในสถานการณ์ที่ฝึกคล้ายคลึงกับเหตุการณ์จริง เพื่อให้ตำรวจสามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะใน สถานการณ์ที่แปรเปลี่ยน ดึงเครียดใกล้เคียงกับโลกแห่งความเป็นจริงมากที่สุด

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า การที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานการณ์ที่มีความเสี่ยงภัย มีความตึงเครียดสูงจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้องเหมาะสม และรวดเร็ว นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ตำรวจจะต้องได้รับการฝึกปรับปรุงกระบวนการตัดสินใจในการใช้กำลังขั้นรุนแรง ถึงตายหรือการใช้อาวุธปืนอย่างครบถ้วนทุกขั้นตอน หลักเกณฑ์และแนวทางการปฏิบัติในการบังคับ ใช้กฎหมายการทำวิสามัญฆาตกรรมในการปราบปรามอาชญากรรมจะนำมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการ ปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในการรักษาความสงบสุขของบ้านเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ สุดสุดนั้นจะต้อง ควบคู่กับตำรวจที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักกฎหมาย นโยบายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ในการใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายหรือการทำวิสามัญฆาตกรรมเป็นอย่างดี

๑๕. การพัฒนาโปรแกรมการฝึกยุทธวิธีของตำรวจ โดยมีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

๑๕.๑ การฝึกเพื่อพัฒนาการเผชิญเหตุ (Felonies In Progress) ความหมาย การเผชิญเหตุหมายถึงหลักการทางยุทธวิธีตำรวจที่ใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความปลอดภัย และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการคลี่คลายเหตุกับขึ้น

๑๕.๒. การฝึกเพื่อพัฒนาการเผชิญหน้า - คู่กัน หมายถึง หลักการทางยุทธวิธีตำรวจ ที่กำหนดบทบาทและหน้าที่ของตำรวจ ๒ ฝ่าย หรือ ๒ คนที่เป็นคู่ตรวจ ในการเข้าเผชิญหน้ากับ คนร้าย โดยแยกหน้าที่ได้ดังต่อไปนี้

ตำรวจผู้เผชิญหน้า (Contact Officer) คือ ตำรวจผู้ซึ่งรับผิดชอบในการเข้าไป เผชิญหน้ากับคนร้ายเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ เช่น การสอบถาม การตรวจค้นจับกุม พูควิพยุ เป็นผู้ออก คำสั่งบังคับหรือสั่งให้คนร้ายทำตาม

ตำรวจผู้คุ้มกัน (Cover Officer) คือ ตำรวจผู้ซึ่งรับผิดชอบในการรักษา ความปลอดภัยให้แก่ตำรวจผู้เผชิญหน้า ตำรวจผู้นี้จะเฝ้าดูอาการกิริยาของคนร้ายหรือผู้ต้องสงสัย ตลอดเวลา เฝ้าฟังวิพยุ เฝ้าดูเกี่ยวกับพยานวัตถุต่างๆ ในตัวผู้ต้องสงสัย และมีหน้าที่ในการป้องกัน ยับยั้งการหลบหนีหรือการโจมตีจากคนร้าย

อุปมา

๑๕.๓. การฝึกเพื่อพัฒนาระยะปลอดภัย หมายถึง การที่ตำรวจใช้ที่กำลังหรือรักษาระยะห่างระหว่างคนร้ายกับตำรวจไว้เสมอ เพื่อที่จะไม่ให้คนร้ายเข้าใกล้ในระยะที่จะใช้อาวุธหรือถอดปล้ำได้ในขณะนั้น เป็นแบบของการ “ซื้อเสียเวลา” เพื่อให้ตำรวจตั้งตัวหรือป้องกันการโจมตีจากคนร้ายได้ทัน เพราะหากคนร้ายจะทำร้ายหรือเข้าถึงตัวตำรวจคนร้ายจะเคลื่อนที่ผ่าน ระยะห่างหรือแสดงกิริยาอาการที่สามารถทำให้ตำรวจตั้งตัวได้ทันการ

๑๕.๔. การฝึกเพื่อพัฒนาการใช้ที่กำลังทางยุทธวิธีตำรวจ หมายถึง สิ่งที่ป้องกันจากการถูกยิงได้ ซึ่งต่างจากที่ซ่อนพราง (Concealment) ซึ่งหมายถึง สิ่งที่ป้องกันจากการมองเห็นของคนร้ายได้เท่านั้น แต่ไม่สามารถป้องกันกระสุนของคนร้ายที่ยิงมาได้

๑๕.๕. การฝึกเพื่อพัฒนาการใช้อาวุธปืนบังคับคนร้าย หมายถึง เป็นแนวทางการปฏิบัติในการใช้อาวุธปืนของตำรวจในการบังคับคนร้ายให้ยอมจำนนเพื่อให้ทำการจับกุม และเป็นวิธีปฏิบัติในการใช้อาวุธปืนเพื่อทำการยิงขู่ หรือยิงเพื่อป้องกันตนเอง และประชาชนในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่

๑๕.๖. การฝึกเพื่อพัฒนาแนวการยิง หมายถึง หลักการทางยุทธวิธีตำรวจที่เมื่อตำรวจคนหนึ่งเข้าไปปฏิบัติภารกิจกับคนร้ายแล้วจะต้องยืนอยู่ในตำแหน่งที่เอื้อประโยชน์ต่อการใช้อาวุธปืนของตำรวจที่ปิดล้อมหรือคุ้มกัน ทำให้อำนาจการยิงของตำรวจไปยังคนร้ายสูงขึ้นและเอื้อประโยชน์

๑๕.๗. การฝึกเพื่อพัฒนาระดับการใช้กำลังของตำรวจ (Continuum of Force & Dimensions of Hierarchy of Force) หมายถึง แนวความคิดที่ใช้เป็นแนวทางในการริเริ่มใช้อาวุธหรือใช้กำลังบังคับโดยตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่ ให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ กฎหมาย และผลสัมฤทธิ์ในการควบคุมเหตุการณ์

๑๕.๘. การฝึกเพื่อพัฒนากฎแห่งความปลอดภัยการเผชิญเหตุของตำรวจ เป็นกฎที่ใช้เป็นหลักคิดเพื่อให้การเข้าเผชิญเหตุด่วนเหตุร้ายในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจเกิดประสิทธิภาพและปลอดภัยแก่ตำรวจ เช่น เมื่อมีตำรวจต้องเข้าไปรับเหตุต่าง ๆ หรือเข้าไปสอบถาม ตรวจค้น ผู้ต้องสงสัยหรือเข้าจับกุมคนร้ายในความผิดซึ่งหน้าต่าง ๆ

กล่าวโดยสรุป หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายการทำวิสามัญฆาตกรรมในการปราบปรามของตำรวจ ไม่ได้เป็นหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายที่สร้างขึ้นเพื่อส่งเสริม สนับสนุนหรือเอื้ออำนวยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐโดยเฉพาะตำรวจใช้เป็นเครื่องมือในการฆ่าผู้อื่น โดยเฉพาะผู้ที่เป็นอาชญากรได้ตามอำเภอใจ อย่างไม่มีความผิด แต่หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการ

วิสาณัญชาตกรรม : การศึกษาหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย

บังคับใช้กฎหมายการทำวิสาณัญชาตกรรมที่ได้จากการศึกษาจะเป็นหลักประกันที่สำคัญอันเกิดจากความมุ่งมั่น ตั้งใจ และความเพียรพยายามที่ต้องการวางหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของตำรวจมีมาตรฐานตามหลักวิชาชีพตำรวจและได้รับการยอมรับจากสังคมทุกส่วน มีความชอบธรรมตามกฎหมายที่สามารถนำไปใช้เป็นบรรทัดฐานเบื้องต้นในการตัดสินใจกรณีที่ต้องใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายหรือการทำวิสาณัญชาตกรรมในควบคุมป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมให้มีความละเอียดรอบคอบมากยิ่งขึ้นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย ความผาสุกของสังคมควบคู่กับการรับรองและคุ้มครองสิทธิของบุคคลอย่างเคร่งครัด ตลอดจนการยอมรับของประชาชนและสังคมต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัยการครั้งต่อไป

สำหรับข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป ได้เสนอแนะว่าหากผู้วิจัยจะใช้เทคนิค เดลฟาย ในการวิจัย จำเป็นจะต้องมีเวลาที่มากพอ เนื่องจากว่าการวิจัยโดยอาศัยเทคนิคเดลฟายนี้จะต้องมีการเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญที่หลากหลาย จำนวนหลายรอบ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาควรเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลายทั้งทางด้านเพศ และวิชาชีพ และควรมีการศึกษาขยายผลถึงความสัมพันธ์ของการนำหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายที่พึงพิจารณาการทำวิสาณัญชาตกรรมที่ค้นพบไปศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพ การแก้ไขปัญหอาชญากรรมต่อไป

ดูภาพ

บรรณานุกรม

- เกษม บุญอ่อน. (๒๕๒๒). เดลฟาย : เทคนิคการวิจัย. ครูปริทัศน์.
- จุมพล พูลภัทรชีวิน. (๒๕๔๔). เทคนิควิธีการวิเคราะห์นโยบาย. (พิมพ์ครั้งที่ ๕). ในทศพร ศิริสัมพันธ์ (บรรณาธิการ), เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographies Delphi Future Research)
- ชนิดา รัชพลเมือง. (๒๕๒๘). การวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique). ข่าวสารวิจัยการศึกษา
- ณรงค์ ทรัพย์เย็น, พ.ด.ท. (๒๕๔๒). คู่มือฝึกหลักสูตรยุทธวิธีตำรวจในเมือง พิมพ์ครั้งที่ ๒. นครปฐม : โรงพิมพ์โรงเรียนนายร้อยตำรวจ.
- ติลก บุญเรืองรอด. (๒๕๓๐). "การวิจัยอนาคตทางการศึกษา" วารสารการวิจัยเพื่อการพัฒนา.
- ไนซ์บิตต์, จอห์น. และ แพทริเซีย อเบอร์ดีน. (๒๕๓๔). อภิมหาแนวโน้ม. แปลจาก Mega Trends 2000 โดยสันติ ตั้งพีพากร พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : โกลบอลเบรนการพิมพ์.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ. (๒๕๓๒). ปทานุกรมการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ ๒ กรุงเทพฯ : การพิมพ์พระนคร.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ. (๒๕๓๑). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ ๕). กรุงเทพมหานคร : ภาคสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. (๒๕๓๖). สถิติวิจัย ๑. (พิมพ์ครั้งที่ ๕). กรุงเทพมหานคร : พิชาญ เพรส.
- ประยูร ศรีประสาธน์. (๒๕๒๓). เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย. วารสารการศึกษาแห่งชาติ.
- พนม พงษ์ไพบูลย์. (๒๕๓๗). การจัดการศึกษาในอนาคต. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพอเมริกันพรีนติ้ง กรุ๊ป จำกัด.
- พรเพ็ญ เพ็ชรสุขศิริ. (๒๕๓๑). การวัดทัศนคติ. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (๒๕๒๖). พจนานุกรมฉบับ พ.ศ. ๒๕๒๕. (๒๕๒๕). (พิมพ์ครั้งที่ ๒) กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
- สมบูรณ์ ดันยะ. (๒๕๓๔). มารูจัก Delphi Technique กันเถอะ. วารสารการวัดผลการศึกษา. ๑(๓). ๑๑-๑๔.
- สุจิตรา บุญยรัตพันธ์. (๒๕๓๔). ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เทพรัตน์การพิมพ์.

วิสัยยุทธศาสตร์ : การศึกษาหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย

- สุวรรณา เชื้อรัตนพงศ์. (๒๕๒๘). การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย. ข่าวสารการวิจัยการศึกษา ๕ เมษายน - กรกฎาคม.
- _____ (๒๕๒๘). การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย. วารสารการศึกษาแห่งชาติ, ๑๙ (ธันวาคม ๒๕๒๗ - มกราคม ๒๕๒๘), ๖๙-๗๗.
- อุทุมพร จามรมาน. (๒๕๓๑). การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ. กรุงเทพฯ : ฟันนี่พับบลิชซิง.
- Albrecht, Steven, & Morrison, John (1992), **Contact Cover, Two-officer Suspect Control**, Illinois, Charles C Thomas.
- Cheek J.C. (1988), **PLAINCLOTHES AND OFFDUTY OFFICER SURVIVAL**, Illinois, Charles C Thomas.
- Department of the Army (1997) FM21-6. **How to Prepare and Conduct Military Training** - Authour.
- Dunham, Rager G. & Alphert Geoffery P.(1993). **Critical Issues in Policing (2nd ed)** Illinois, Waveland Press, Inc.
- Erearey. N & Mchanzy, L. (1997). **PS5 : CRITICAL Issues in Policing Portsmouth University**.
- FBI Academy. (1991), **USE OF UNAUTHORIZED Force By Law Enforcement Personnel** : Problems and Solutions.
- FBI Academy (1996). Handbook of Instructor Development Course (Unpublished)
- Federal Bureau of Investigation (1995), **Defensive Tacties Manual**, Washington, D.C. : Author.
- Federal Bureau of Investigation (1995).Handbook of Instructor Development Course. Authour
- Glass, Geve V. Stanley J.C. (1970). **Statistical Method in Education and Psychology**. Englewood Cliffs, NS : Prentice-Hall.
- Garner, G.W. (1990), **HIGH - RISK PATROL Reducting the Danger to you**, Illinois, Charles C Thomas.
- Kemp, Jerrald C. & Cocherm, George. W. (1991). **Planning For Effective Training a Guide for Law Enforcement Instructors and Trainners**. San Jose, CA Maple Press.
- Nunnally, Jum C. (1959) **Test and Measurements Assessment and Prediction**. New York : McGraw-Hill Book Company Inc.,
- Perry, T. (1994) , Washington, Palladium Publication. **BASIC PATROL PROCEDURES Seattle**
- Tullay, Larry & Smith, Brade, (November 1996) **FLETC Adopts Unified Approach to Training**, in Police Chief Magazine.